

ΕΛΛΗΝΟΦΙΛΙΑ

ΤΟ ΕΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ
ΛΟΝΔΙΝΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ: ΠΑΝΟΣ ΦΑΝΤΗΣ — ΤΑΚΗΣ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

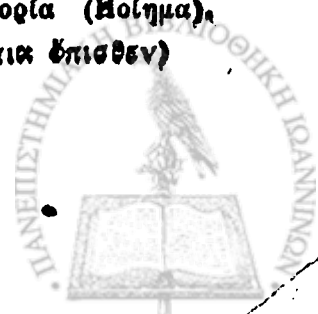

ΕΤΟΣ Α' ΤΕΥΧΟΣ 4ον

ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Νοέμβριος 1930

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

W.	Δαρβενισμός ή Όσμπορνισμός ; Μία νέα επιστημονική θεωρία.
ΧΑΡΗΣ. ΚΙΟΥΡΗΣ	Περιηγήσεις γύρω στην "Ηπειρο."
ΑΛΚΗΣ. ΜΥΡΣΙΝΗΣ.	Κόρος. (Ποίημα).
Κ. Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ	Τὸ Γέλοιο μολέτη Β'.
Ν. Γ. ΔΟΣΙΟΣ 8. φ.. . . .	Δημῶδεις ἔτυμολογίαι (=παρετυμολογίαι=).
ΓΙΩΣΕΦ. ΕΛΙΓΙΑ.	Ἀντιθέσεις. (Ποίημα).
Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΗΣ	Ἀπὸ τὸν Ἀλκίφρονα.
ΤΑΚΗΣ. ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ	Ἡ Ἀλήθεια. (Ποίημα).
† Γ. ΠΕΛΛΕΡΕΝ	Ὑπερτάξη Θυσία—δράμα, (συνέχεια καὶ τέλος).
Π. Γ. ΦΑΝΤΗΣ	Συνέδριον προστασίας μητρὸς καὶ παιδιοῦ.
ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ	Ἰωάννης Κανάτας.
† Σ. Μ.	Μία πολὺ ἀπλή ἱστορία (Ποίημα).
	(Συνέχεια ἑπόμεν)

ΕΛΛΟΠΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ: ΠΑΝΟΣ ΦΑΝΤΗΣ — ΤΑΚΗΣ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 25 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ: ΕΤΗΣΙΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡ. 75
ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ Σελ. 15
ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗΝ Δολλ. 3

Εμβάσματα και ό,τι σχετικόν με την ύλην πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑλλοπίας»
Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ (Συνέχεια)

ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ—Ζαγόρι ὁ Βῆκος. Μία γωνία τῆς ἐκθέσεως Τζουμάκα. Ἀπὸ τὴν ἐκθεσιν
τοῦ οἰκοτροφείου θηλέων Ἰωαννίνων. Ἀλληλογραφία.

ΔΑΡΒΙΝΙΣΜΟΣ ἢ ΟΣΜΠΟΡΝΙΣΜΟΣ ;

ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Ὁ Δόκτωρ Ὁσμπορν Ἀμερικανὸς ἀνατρέπει τὴν παλαιὰν θεωρίαν τοῦ Δαρβίνου.

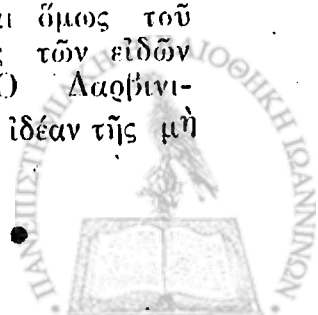
Ὁ ἄνθρωπος δὲν κατὰγεται ἀπὸ τὸν πίθηκον. Ὁ ἄνθρωπος πρὸ δύο ἑκατομμυρίων διακοσίων πενήντα χιλιάδων ἐτῶν ἦτο φυσιολογικῶς ὅ,τι εἶναι σήμερον. Ἡ ἐξέλιξις ἤρ-
χισε πρὸ δύο ἑκατομμυρίων ἐτῶν.

Ὁ Κάρολος Ροβέρτος Δαρβίνος, ἔγγονος τοῦ Ἰωάννου Δαρβίνου Ἀγγλοῦ ἱατροῦ καὶ ποιητοῦ (1731—1802) ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1806, ἐν Σρούσβεργ καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 1882 ἐν τῇ παρὰ τὰ περὶχω-
ρα τοῦ Λονδίνου ἐξοχικῇ του ἐπαύλει ἰδι-
κτησίᾳ Δάουν ὅπου ἔζησε τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς ζωῆς του καλλιεργῶν τὰ φυτὰ καὶ ἐκτρέφων ὁ ἴδιος ζῶα τὰ ὁποῖα τοῦ ἐχρησίμευον διὰ τὰς βιολογικὰς του παρα-
τηρήσεις. Ὁ Δαρβίνος ἐσπούδασεν ἐν Ἐδιμβούργῳ καὶ Καταβρυγίᾳ καὶ μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του συνώδευσεν ὡς φυσιολογικὸν τὴν ὑπὸ τὸν Πλοίαρχον κατό-
πιν Ναύαρχον Φίλντς—Ρόυ, ἐξερευνητικὴν ἀνὰ τὴν γῆν ἀποστολὴν ἐπὶ τοῦ πολεμι-
κοῦ πλοίου «Beagle» καὶ κατόπιν πεντα-
ετοῦς ὁλοκλήρου ἀπουσίας, ἐπανῆλθε εἰς Ἀγγλίαν ἐγκατασταθεὶς ὁριστικῶς εἰς Δά-
ουν, ὅπου ἐπεδόθη εἰς τὰς βιολογικὰς ἐρεῦ-
νας. Πόρισμα τῶν ὁποίων ἦτο αἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα Δαρβινισμὸς ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑφήλι-
ον γνωσταὶ βιολογικαὶ θεωρίαι του, αἱ ὁποῖαι ἐπιστημονικῶς καὶ κοσμοθεωρητι-
κῶς μεγίστην ἐπίδρασιν ἔσχον ἐπὶ τῆς πνευματικῆς κινήσεως τοῦ 19. αἰῶνος.
(τοῦ Βου ἡμίσεως).

Αἱ ἀρχικαὶ του δημοσιεύσεις ἦσαν αἱ ἑξῆς: «Φυσικοῖστορικαὶ καὶ γεωλογικαὶ ἔ-
ρευναι κατὰ τὸ πενταετὲς ταξίδιον τοῦ πο-
λεμικοῦ πλοίου Beagle. Ζωολογικαὶ παρα-
τηρήσεις, καὶ ταξίδιον ἐνὸς φυσιολογικοῦ
ἀνὰ τὸν κόσμον ἦσαν τὸ πόρισμα τῆς πεν-
ταετοῦς αὐτοῦ ἀνὰ τὴν γῆν περιουσίας λό-
γῳ δὲ τῶν διαφορῶν μελετῶν του καὶ ἐρευν-
ῶν ὡς π. γ. **Μονογραφία περὶ τῶν
Μαλλαπόδων** **Μονογραφία περὶ τῶν
ἀπολελειθωμένων** βαλανιδιῶν, σύστασις
καὶ κατανομή τῶν κοραλλίων, κ. τ. λ. ὁ
Δαρβίνος κατετάγη εἰς τὴν πρώτην σειρὰν

τῶν φυσιολογικῶν τῆς ἐποχῆς του. Τὸ ἔρ-
γον ὅμως τὸ ὁποῖον κατέστησε τὸ ὄνομα
τοῦ Δαρβίνου παγκοσμίως γνωστὸν καὶ
περὶ τὸ ὁποῖον καὶ τὰς συνεπείας τοῦ ὁποῖ-
ου μέγας ἀγὼν καὶ μεγάλη κίνησις ἐγένε-
το εἶνε τὸ ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὸ ἔτος 1859
δημοσιευθὲν «περὶ γενέσεως τῶν εἰδῶν
μὴ τῆς Φυσικῆς ἐπιλογῆς», ἐν ᾧ ἐ-
πιστημονικῶς αὐστηρότατα διετύπωσε καὶ
τελικῶς διεμόρφωσε τὴν μέχρι τότε ἀμυ-
δρῶς καὶ ἀορίστως ὑπὸ διαφορῶν φυσιο-
λογικῶν καὶ σοφῶν ὑποστηρικθῆσαν, θεω-
ρίαν τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς. Ριζικῶς δὲ δι-
ετύπωσε καὶ τὴν τελευταίαν συνέπειαν τῆς
περὶ τῆς γενέσεως τῶν εἰδῶν θεωρίας του
ἐν τῷ δημοσιευθέντι ἔργῳ του κατὰ τὸ ἔ-
τος 1871 «**Ἡ καταγωγὴ τοῦ ἀνθρώ-
που καὶ ἡ Φυσικὴ ἐπιλογή**» ἔργῳ ἐν
ᾧ ὁ Δαρβίνος προσπαθεῖ ἐπιστημονικῶς
ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατὰγεται ἐκ
πιθηκοειδῶν Θηλαστικῶν. Ἡ ἐργασία ὅ-
μως τοῦ Δαρβίνου ἔσχεν ἀναμφιβόλως εὖ-
εργετικωτάτην μεθοδολογικὴν ἐπίδρασιν
ἐπὶ τῆς βιολογίας, διαμορφώσασα αὐτὴν
ἀπὸ ἀπλῆς παρατηρητικῆς εἰς αἰτιολογι-
κὴν δηλ. καθ' ἑαυτὸ ἐπιστήμην, παρεφθά-
ρη ὅμως, ὅσον ἀφορᾷ τὰς φιλοσοφικὰς,
κοσμοθεωρητικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς συνε-
πείας τῆς εἰς τὸν ἄκρατον ὕλισμὸν καὶ να-
τουραλισμὸν τοῦ 19. αἰῶνος.

Ὁ Δαρβινισμὸς δὲν ἀρκεῖ σήμερον νὰ
ἐξηγήσῃ ὅλας τὰς φάσεις καὶ τὰ φαινόμενα
τῆς ἐξελίξεως. Χρειάζεται πάντοτε τὴν βοή-
θειαν τοῦ παλαιότερου του λαμαρχισμοῦ.
Οὐχ' ἦττον ὅμως, ὁ Δαρβινισμὸς ἀνα-
φανεῖς τὸ ἔτος 1859 ἀπετέλεσε μέγα ἐπι-
στημονικὸν γεγονός. Αἱ ἰδέαι ὅμως τοῦ
Κυβιέ περὶ τῆς σταθερότητος τῶν εἰδῶν
ἀντέδρασαν ἐπὶ μακρὰ ἔτη. Ὁ Δαρβινι-
σμὸς περιστρέφεται περὶ τὴν ἰδέαν τῆς μὴ

σταθερότητος τοῦ εἴδους, ἥς ἰδέας συνέχεια εἶνε ὅτι πάντα τὰ ζῳικά καὶ φυτικά εἶδη, τὰ ζήσαντα ἢ ζῶντα νῦν ἐπὶ τῆς γῆς, παρὴν γῆθησαν ἐκ μιᾶς μόνης ἀρχικῆς μορφῆς, ἢ ἐξ ὀλίγων ἀπλῶν ἀρχικῶν μορφῶν, αἵτινες διὰ διαφόρους λόγους ὑπέκειντο εἰς βραδείαν ἀλλ' ἀέναν μεταβολήν, ὑφίσταμεναι οὕτω τὴν καλουμένην ἐξέλιξιν ἢ ἀνάπτυξιν. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν βραδέως διὰ τῆς ἐξελίξεως παρήχθησαν πᾶσαι αἱ νῦν ζῶσαι μορφαὶ ζῶων καὶ φυτῶν. Ἡ θεωρία αὕτη καίτοι προϋπέσχετο τοῦ Δαρβίνου, ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου **Δαρβινισμός**, ἐπειδὴ οὗτος πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἐξελίξεως ἐπεκαλέσθη αἰτίαν σοβαράν τὴν ἐπιλογὴν. Ἡ ἐπιλογὴ εἶνε ἡ δοῦσα εἰς τὴν ἐξελικτικὴν ὑπόθεσιν τὸν χαρακτήρα σοβαρᾶς θεωρίας. Ἡ νεφελώδης μεταβολὴ τῶν εἰδῶν τοῦ Λαμάρκ καὶ Ζοφρουά Σαίντ. Ιλαίρ, εἶχον σχεδὸν λησμονηθῇ καὶ ἀχρηστονθῇ μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀναμορφωτοῦ τῆς Δαρβίνου.

Ἡ βασικὴ ἀποψις τούτου εἶνε ἡ παντοδυναμία τοῦ νόμου περὶ κληρονομικότητος, καὶ ἦν οἱ χαρακτήρες τῶν γονέων μεταδίδονται εἰς τοὺς ἀπογόνους. Ἀλλὰ παρὰ τὸν νόμον τούτον ὑφίσταται ἕτερος μοιραῖος καὶ κοινός, διὰ τὰ ἐνόργανα ὄντα ἀμείλικτος νόμος, δηλ. ὁ τοῦ ὑπὲρ ὑπάρξεως ἀγῶνος.

Ἀναλόγως δὲ τῆς προσαρμογῆς τοῦ ὄντος πρὸς τὰς περιστάσεις διατροφῆς ἐπέρεχεται ποικιλία μορφῆς τοῦ σώματος. Ἄνευ τοῦ διαρκοῦς ἀγῶνος πρὸς ἐξέυρεσιν τροφῆς, αἱ μορφαὶ τῶν θά ἦσαν πανταχοῦ αἱ αὐταί. Αἱ καμηλωπαρδάλεις δὲν θὰ εἶχον τὸν λαιμὸν μακρόν, διὰ νὰ δρέπωσι τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἢ τίγρις δὲν θὰ εἶχε τοὺς γαμφοὺς τῆς ὀνυχας διὰ νὰ σπαράσῃ τὸ θῦμά της· ὁ πίθηκος δὲν θὰ εἶχε τὴν οὐρὰν μακράν καὶ περιελεκτικὴν, διὰ νὰ συγκρατῇται ἀπὸ τοὺς κλάδους τῶν δένδρων. Ἐνῶ ἡ κληρονομικότης τείνει ν' ἀναπαραγάγῃ εἰς τοὺς ἀπογόνους ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ εἴδους τοὺς αὐτοὺς χαρακτήρας τῶν γονέων του, ἐν τούτοις ἀναφέρονται διαφοραὶ καὶ ποικιλίαι ἀτομικαὶ πλέον ὑ-

πὸ τῶν ὁποίων μάλιστα, μόλις ἀποκατασταθίσῃ, ἀρχίζει νὰ ἐπιδρῷ ἡ κληρονομικότης. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρατηρεῖται εὐκολώτερον εἰς τὰ καλλιφεγούμενα φυτὰ καὶ τὰ κατοικίδια ζῷα· διὰ καταλήλου ἐπιλογῆς δύναται ὁ ἄνθρωπος ν' ὑπογρεῶσῃ τὰ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, οὕτως εἰπεῖν, φυτὰ καὶ ζῷα νὰ παράγῃσιν ἄτομα ἔχοντα ὀρισμένους χρησίμους διὰ τοὺς σκοποὺς του χαρακτηρίας. Εἰς τὰ ἐν φυσικῇ καταστάσει βιοῦντα ζῷα αἱ τοιαῦται ἀτομικαὶ διαμορφοῦνται πολὺ βραδύτερον. Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι εἰς τὸν **Λαοβινισμὸν** διὸ κυρίως συντελεσται παίζουσι τὸν σπουδαίον ὅλον! ἡ πρὸς καλλιτέραν διεξαγωγὴν τοῦ ὑπὲρ ὑπάρξεως ἀγῶνος χρησιμεύουσα ἐπιλογὴ τῶν ἀτομικῶν χαρακτηρίων ἀφ' ἐνὸς, καὶ ὁ χρόνος ἀφ' ἑτέρου. Σὺν τῷ χρόνῳ μεταβάλλεται τὸ πᾶν. Ὁ πανδαμῆτος χρόνος τὸ πᾶν μεταβάλλει. Οὐδὲν σταθερὸν ἐν τῷ ἐνοργάνῳ κόσμῳ.

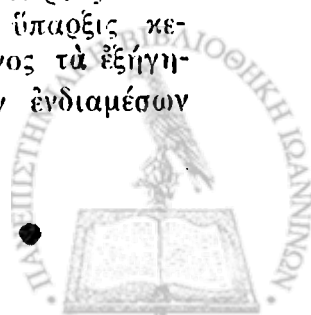
Ἡ διαφορὰ μεταξὺ σταθερότητος καὶ ἀσταθείας εἶνε μόνον διαφορὰ χρόνου, ἐν ᾗ ἐκτελεῖται μεταβολὴ τις.

Οὕτω λοιπὸν ἡ φυσικὴ ἐπιλογὴ καὶ ὁ χρόνος ἀποτελοῦσι τὰ ἐρείσματα τοῦ **Λαοβινισμοῦ**. Ὅλα τὰ ζῷα καὶ ὅλα τὰ φυτὰ ὑπόκεινται εἰς εἶδος συναγωνισμοῦ μεταξὺ τῶν καὶ πηλαίουσι πρὸς ἀλλήλα καὶ κατὰ τῶν συνήθειῶν διαβιώσεώς των μὲ μόνον σκοπὸν τὴν διατήρησίν των. Διαμφισβητοῦσι πρωτίστως μεταξὺ των τὴν τροφήν ἥτις δὲν εἶνε ποτὲ ἐπαρκής, ὥς ὅσον τὰ ἄτομα αἰσθάνονται ἀπεριορίστως. Τὸ φυτὸν ἀνθίσταται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κλίματος, τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους, τοῦ ἐδάφους. Ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὰ ἄλλα γειτονικά φυτὰ χρήσιμα στοιχεῖα ἵνα διατραφῇ αὐτὸ ἐπὶ θανάτῳ καὶ ἐκλείψει τοῦ ἄλλου. Τὸ ἴδιον ὅμως ὑποκύπτει καὶ ἑξαφανίζεται εἰς τὰ ζῷα εἰς ᾧ χρησιμεύει ὡς τροφή. Καὶ τὰ ζῷα ὅμως μὲ τὴν σειράν των παλαίουσιν μεταξύ των. Ὅλα προσπαθοῦν ἕν μὴ τι ἄλλο ν' ἀναπαραγάγῃν τοὺς ἑαυτοὺς τὸ εἶδος των, πρὶν ἢ ὑποκινήσῃν εἰς τὸ **μοιραῖον**. Ὅσον γονιμώτερον εἶνε τὸ εἶδος τοῦ ζῴου π. χ. τόσο καὶ τὸ ἄτομον ὑποκύπτει εὐκολώτερον, εἶνε δηλ. ἀσθενέ-

στερον. Τὸ φάσμα τὴν καταστροφῆς καὶ τῆς ἐκλείψεως ἐντείνει τὰς γεννητικὰς τοῦ λειτουργίας, ὑποχρεοῦν αὐτὸ νὰ παράγῃ. Εἰς τὴν καταστροφὴν ἀντιδρῶ διὰ τῆς ἐντάσεως τοῦ γεννητικοῦ τοῦ ὁργανισμοῦ. Ὁ ὁργανισμὸς ζῶν δουλεύει διὰ δύο σκοπούς: ἄνευ τοῦ ὑπὲρ ὑπάρξεως ἀγῶνος ἢ γῆ θὰ ἦτο μικρὰ διὰ νὰ περιλάβῃ τὸ πλῆθος τῶν ἐπ' αὐτῆς ἀπεριορίστως αὐξανόμενων ζώων: ἄνευ πάλιν τῆς ἐπιλογῆς τῶν καταλλήλων εὐνοϊκῶν χαρακτήρων θὰ ἠφρανίζετο ταχέως ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Ὅλα τὰ ὄντα ἀγωνίζονται μεταξύ των διὰ τὴν ζωὴν καὶ ἐπικρατήσιν, ἀλλ' ὁ ἀγὼν διεξάγεται κρατερός καὶ δεινὸς ἰδίως μεταξύ τῶν ἀτόμων τοῦ αὐτοῦ εἴδους μεταξύ δηλ. τῶν συγγενῶν, ὁ δὲ λόγος, ἀπλούστιατος ἀποζῶσιν ἐκ τῆς αὐτῆς τροφῆς, μερίζονται τὸ ἴδιον πινάκιον, διαμφισβητοῦσι τὸ ἴδιον πεδίον συγχρόνως, καὶ πρέπει νὰ προφυλαχθοῦν ἀπὸ τοὺς ἰδίους κινδύνους. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἀγὼν ἀπὸ γενικοῦ μετατρέπεται κυρίως εἰς ἀτομικόν. Τὰ κάλλιον ἐφωδιασμένα ἄτομα ἔχουν βεβαίως τὴν περισσοτέραν ἐλπίδα νὰ ἀνθῇσιν, νὰ διατηρηθοῦν, καὶ νὰ πολλαπλασιασθοῦν, καὶ ἐπομένως ν' ἀναπαραγάγουν εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν τὸς χρησίμους διὰ τὸ εἶδος πλέον τροποποιήσεις τῶν ἀτομικῶν των χαρακτήρων, προσέτι δὲ διὰ νὰ ἐνισχύσωσι τούτους. Ἀκριβῶς ὅπως ἢ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τεχνητὴ ἐπιλογὴ σκοπεῖ τὴν λογικὴν ἐκλογὴν, τῶν ἀτόμων τῶν διασταυρουμένων ἐπ' ὠφελεία του. τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ φυσικὴ ἐπιλογὴ ἄγει διὰ τοῦ ζωϊκοῦ ἀνταγωνισμοῦ εἰς φυσικὴν ἐκλογὴν προκαλοῦσαν τὰς πλέον ἐπιωφελεῖς διὰ τὸ εἶδος τροποποιήσεις. Ἐπειδὴ ὅμως ὡς ἐλέχθη, ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγὼν εἶνε πλέον ὀξύς καὶ ἀμείλικτος μεταξύ τῶν ὁμοίων μορφῶν τοῦ εἴδους, προκύπτει ὅτι ἐκεῖνα τὰ ἄτομα ἔχουν πλειότερας ἐλπίδας νὰ ἐπιζήσουν, ὅσα εἶνε κατὰ τὸ δυνατὸν περισσότερον ἀνόμοια μεταξύ των, διότι ταῦτα συγκροτοῦνται, ὀλιγότερον ἢ τὰ ὅμοια. Ἐκ τούτου ὡς φυσικὴ συνέπεια ἐπέρχεται ἡ ἀπόκλισις τῶν χαρακτήρων, καὶ ἡ ἐξαφάνισις τῶν ἐνδιαμέσων μορφῶν.

Συνεπῶς διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ὠφελίμων τροποποιήσεων, διὰ τῆς ἐπισχευέσεως τῶν κληρονομικῶν μερικοτήτων, ἀρχικῶς ὀλίγον σημαντικῶν, θὰ προκύψωσι ποικιλίαι αἱ ὁποῖαι θὰ ἀποκλίνωσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Νῦν λοιπὸν ἐννοοῦμεν διατὶ τὸ πᾶν εἰς τὸν ὁργανισμόν διατίθεται πρὸς ἓνα τελικὸν σκοπὸν, νὰ ἐξασφαλίσθῃ ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερον ἢ τοῦ ὄντος ζωῆς. Καὶ τοιοῦτοτρόπως τὰ τόσον πολυάριθμα φαινόμενα, τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦ νῦν μόνον διὰ τῆς μεταφυσικῆς καὶ τοῦ μυστηρίου ἠδύναντο νὰ δικαιολογηθῶσιν, ἀρχίζουν νὰ ἐξηγῶνται, νὰ ἔχωσι πιθανὰς αἰτίας καὶ νὰ ἐξηγῶνται κατὰ φυσικὸν τρόπον καὶ φυσικοῦς συνδυασμούς.

Ἡ ἐκδοχὴ λοιπὸν τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς, στηριζομένης ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς κληρονομικότητος καὶ προσαρμογῆς, καὶ ὁ ὑπὲρ ὑπάρξεως ἀγὼν εἶνε τὰ ἐρείσματα τοῦ **Δαρβινισμοῦ**. Οὗτος δὲν ἐδημιούργησε τὴν ἰδέαν, ἀλλὰ ἠτιολόγησε τὴν προὔπαρχουσαν, εἶνε τουτέστιν αἰτιολογικός. Βασικῶς κατὰ τὸν Claus (Κλάους), ὁ **Δαρβινισμὸς** εἶνε ἐπέκτασις τοῦ νόμου τοῦ **Μάλθου** ἐπὶ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν. Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις εἶνε ἡ θεωρία τοῦ Δαρβινισμοῦ. Πλὴν τὰ πρῶτα μέρη δὲν ἀδεικνύονται τελείως εἰς ὀλίγας μόνον περιπτώσεις. Ὁ **Δαρβινισμὸς** παρεβλήθη πρὸς τὴν περὶ βαρύτητος θεωρίαν τοῦ Νεύτωνος. Πράγματι ὁ **Δαρβινισμὸς** δίδει τὴν βιολογικὴν αἰτίαν, δὲν ἐξηγεῖ ὅμως τὰς φυσικὰς αἰτίας τῆς αὐτῆς βιολογικῆς μετατροπῆς. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πληρέστερον ἐξηγεῖται διὰ τῆς ἐν λόγῳ θεωρίας εἶνε ἡ δημιουργία τῶν ποικιλιῶν ἢ φυλῶν. Κατὰ τὸν **Δαρβινισμόν** πᾶσα φυλὴ εἶνε εἶδος ἐνσηματισμῶ. Ἡ μετάπτωσις τῶν εἰδῶν ἂν καὶ πολὺ πρότερον γνωστή, δὲν εἶχεν ὅμως ἀνεύρη τὴν εἰδοποιὸν ἰδιότητα τῆς φυλῆς. Ἡ ἐν τῇ φύσει ἐκλογὴ ὡς εἰδοποιὸς συντελεστὴς ἐμνημονεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ Δαρβινισμῶ. Ἐν ἐκ τῶν ἀποθανόντων ὅμως σημείων τῆς θεωρίας ταύτης, εἶνε ἡ μεταξύ τῶν εἰδῶν ὑπαρξίς κενῶν. Τὰ κενὰ ταῦτα ὁ Δαρβίνος τὰ ἐξηγήσεν διὰ τῆς ἐξαφάνισεως τῶν ἐνδιαμέσων

μορφῶν ἥκιστα ἐξωπλισμένων διὰ τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα. Ἔτερα πάλιν κενὰ συμπληροῦνται ἤδη δ. ἂ τῶν παλαιοντολογικῶν εὐρημάτων. Εἰς πλείστας ὄντως περιστάσεις ἔχει ἀποκατασταθῆ πλήρης ἄλυσις τῶν ἐνδιαμέσων μορφῶν, εἰς τὸ ὅσον ὥστε ἡ ἰδιότης τῆς ἐξελιξεως νὰ εἶνε καταφανής. Δοὺς ὁ **Δαρβινισμός** τὴν μεγάλην σημασίαν εἰς τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, ὡς ἀνωτέρω ἀναφέρομεν, ἀνεζήτησε τὰ διὰφορα προσόντα τὰ χρήσιμα πρὸς τοῦτο ἦτοι τὰ πρὸς ἀγῶνα ὅπλα. Μεταξὺ τῶν προσόντων τῶν εὐνοϊκῶν τούτων ἰδιότητων ἐξέχουσιν θέσιν κατέχει ὁ **Μιμητισμός**.

Ἐν συνόλῳ ὁ **Δαρβινισμός** περιλαμβάνεται εἰς τοὺς δύο ἀκολοιούτους νόμους.

Α.) Πᾶς ἀτομικὸς χαρακτήρ χρήσιμος εἰς τὸ ἄτομον, ὡς ἐξασφαλίζων αὐτῷ ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν ὁμοίων τῶν στερεοῦται διὰ τῆς κληρονομικότητος καὶ τείνει νὰ γείνη εἰδοποιὸς χαρακτήρ. Β.) Πᾶς ἀτομικὸς χαρακτήρ καθιστῶν τὸ ἄτομον ἰσχυρότερον, χαρίζει εἰς αὐτὸ τὰς πλέον ὥφελας θηλείας, εὐνοεῖ τοῦς ἀπογόνους, καὶ τείνει νὰ στερεωθῇ καὶ εἰς τοὺς ἐπομένους γενεάς, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς ἄρρενας εἰς τοὺς ὁποίους καὶ μόνον χρησιμεύει.

Ὁ **Δαρβινισμός** τοιοῦτοτρόπως παραδέχεται ὡς συντελεστήν τῆς μεταβολῆς τῶν εἰδῶν τὴν ἀτομικὴν ποικιλίαν. Παραγομένην ἀτάκτως, ἄνευ κανόνος, χειραγωγουμένην δὲ μόνον ὑπὸ τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς, ὡς πρὸς τὰ αἷτια τῆς ποικιλίας ταύτης δὲν ἀσχολεῖται κοινῶς. Βραδύτερον παρεδέχθη ὡς αἷτια σοβαρὰ τὴν ἐπενέργειαν τοῦ φυσικοῦ αἰτίου. Τὸ ἔργον τοῦτο συνεχίζει ὁ **λαμαρκισμός** — παραδεχθεὶς τὴν παντοδυναμίαν τῆς ἐπιδράσεως τοῦ μέσου ἐν ᾧ τὸ ζῷον διαβιοῖ. (Νόμος προσαρμογῆς καὶ ἐλλείψεως χρήσεως). Πολλὰ τῶν κενῶν τὰ ὅποια κατέλειπεν ὁ **Δαρβινισμός** προσεπάθησαν νὰ καλύψωσι νεώτεροι θεωρίαι, ὡς ὀνεοδαρβινισμός, ὁ βαμβανισμός κ. τ. λ.

Αἱ ἀπόψεις τοῦ **Δαρβινισμοῦ** εἶνε ἀνατομικαί, (ἀσχοληθεὶς ὅσον οὐδεὶς ἄλλος

μὲ τὴν συγκριτικὴν ἀνατομίαν) ἀνευρισκομένων ἀνατομικῶν ὁμοιοτήτων, εἰς ἀνῆμοι αζῶα, ἐμβρυολογικαί, ἀνευρισκομένων δι' ἐξετάσεως τῶν ἐμβρύων ἀνομοίων ζῴων, ὁμοιοτήτων τινῶν ἢ ἐξαφανίσεων τοῦ αὐτοῦ ὄργανου ἢ διόδου τοῦ ἐμβρύου, διαρκούσης τῆς ἐξελιξεως του, δι' ἐνδιαμέσων μορφῶν (μεταμορφώσεις) κυρίως ὁμῶς παλαιοντολογικαί, διὰ τῆς ἀνευρέσεως ἀπολιθωμάτων τῶν ἐλλειπουσῶν νῦν ἐκ τῆς ζωῆς ἐνδιαμέσων μεταβατικῶν ζῴων μορφῶν.

Ὁ **Δαρβινισμός** ἂν καὶ εἰς τὰς λεπτομερείας τῶν ἀποδείξεων, δὲν εἶνε ἐντελὲς σαφὴς καὶ πλήρης, καὶ τοῦτο λόγῳ τοῦ ἀχανοῦς τῆς ἐπιστήμης, καὶ τῶν κενῶν τῶν μὴ συμπληρωθέντων εἰσέτι, διὰ τῆς Ἀνατομίας, τῆς Ἐμβρυολογίας καὶ ἰδίως τῆς Παλαιοντολογίας, ἀποτελεῖ μίαν τῶν μεγίστων κατακτήσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, παραβάλλεται δὲ πρὸς τὰς ὑψίστας ἀνακαλύψεις ἐν τῷ καθ' ὅλῳ κύκλῳ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν κατὰ τὸν 19^{ον} αἰῶνα. Πράγματι οὐδεμία ἄλλη πρόοδος τόσου ὕψους καὶ τήσεως γενικῆς σημασίας ἐγένετο εἰς τὴν βιολογίαν μετὰ τὴν διατύπωσιν αὐτοῦ, καὶ μόνον ἐπ' ἐσχάτων ὀφροῦδισμός, ἀφορῶν εἰς τὴν κληρονομικότητα τῶν ψυχικῶν φαινομένων δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτόν. Πλείστοι εἶνε οἱ ὁπαδοὶ τοῦ **Δαρβινισμοῦ** καὶ κορυφαῖοι ἐπιστήμονες εἴτε ἀνατόμοι, Ἐμβρυολόγοι, καθηγηταὶ τῆς παλαιοντολογίας καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, οἵτινες ἡσπασθήσαν τὸ δόγμα καὶ τὰς θεωρίας τοῦ **Δαρβίνου**· μερικοὶ ὁμῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀπεσκήρτησαν ἐκ τοῦ δόγματός του καὶ ἠθέλησαν ν' ἀναπτύξωσιν καὶ διαμορφώσωσιν ἰδίαν θεωρίαν περὶ τῆς ἐν γένει καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, τοιοῦτοι δὲ ὡς τοῖς ἁπλοῦς ἀναφέρεται ἐσχάτως εἶνε καὶ ὁ Δόκτωρ. "Όσμπρον ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ὅστις ἂν καὶ ἦτο εἰς ἐκ τῶν ὁπαδῶν του σήμερον ἀπισκίρτησε καὶ δι' ἐπιχειρημάτων ὡς ἰσχυρίζεται ἀνατρέπει ἅπασαν τὴν θεωρίαν τοῦ **Δαρβίνου**. Αἱ περὶ τοῦ **Δαρβινισμοῦ** συγγράμματα ἔχουσι πλημυρίσει τὰς βιβλιοθήκας

ἔκτος δὲ τούτων καὶ λαϊκαὶ δημοσιεύσεις, ἐξήγησαν εἰς τὸ πολὺ κοινὸν τὰς γενικὰς γραμμὰς. Ἐκ τῶν ἐνθερμοτέρων δὲ αὐτοῦ ὁπαδῶν καὶ ἐκλαϊκευτῶν ὑπῆρξεν ὁ περιώ

νυμος Χαϊκελ· μετὰ τῆς πλειάδος τῶν ὁπαδῶν καὶ διαδόχων του.

W. (συνέχεια εἰς τὸ προσεχές)

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΓΥΡΩ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

ΖΑΓΟΡΙ: Η ΑΠΟΘΕΩΣΙΣ ΤΗΣ ΩΜΟΡΦΙΑΣ

Μιά περιήγησις γύρω στὸ Ζαγόρι, τὸν μοναδικὸ αὐτὸν καὶ εἰρηνικὰ ὠμορφότοπο τῆς Ἡπειρωτικῆς γῆς, πρέπει νὰ εἶναι, ὡς φιλῶς ἕνας ἀνακουφιστικὸς περιπάτος ποῦ χύνει στὴν ψυχὴν τοῦ ἐπισκέπτου μιὰ γλυκεῖα γαλήνη, διανθισμένη μὲ λεπτότατον ρεμβασμόν. Ὁ μεγάλος περὶ οὐρανὸς ὁρίζοντας, ἡ ἀπέραντη ἔκτασις, ἡ ὡραῖα ἡρεμὸς γραμμὲς ποῦ δέχονται ἕνα ἀπαλὸν φῶς, βυθίζουν τὸν περιπατητὴ σὲ μιὰ ρεμβαστικὴ ἐνατένισις, ποῦ χαρίζει τὰ περὶ συγκινητικὰ συναισθήματα τῆς ὠμορφίας: Γιατὶ τὸ Ζαγόρι εἶναι μόνον ὦ μ ο ρ φ ι ἄ. Ἴσως πολλὰ Ἑλληνικὰ μέρη νὰ κρύβουν ἀπειρες ὠμορφίαι. Ἀλλὰ τὴν γαλήνη, τὴν φωτεινότητα, τοὺς ἀπαλούς χρωματισμούς τῶν δειλινῶν φωτοσκιάσεων καὶ τὴν μοναδικὴν γραφικότητα, θὰ τὴν ἀναζητήσητε στὸ Ζαγόρι. Πασχίζω νὰ νοιώσω βαθειὰ μέσα μου τὴν ὠμορφίαν αὐτή, καὶ ὅμοιᾳ πῶς μοῦ εἶναι ἀρκετὰ δύσκολο· εἶναι κάτι δυσκολοσύλληπτο ποῦ δὲν χωρεῖ στὸν ἀνθρώπινον λογισμόν. Νά. Παρατηρήσατε ἐκεῖ πρὸς τὴν κορυφὴν τῆς βορειοδυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Ἐλατοφύτου Βουνοῦ τῆς Ἑλλάδος. Σὰς χαρίζεται ἕνα φωτεινὸ ὄραμα μεγαλοπρεπεστάτου ἀμφιθέατρου βαθυπρασίνων Ἐλάτων.

Ἐπάνω· ἕνα μεγάλο ὀβάλ ὀλογάλανου οὐρανοῦ. Καὶ γύρω, ἕνα φῶς, ὦ, τί θεῖο φῶς—, ποῦ λαμπυρίζει, σὰν νὰ λυώνει τα χύτατα ἔμπρὸς στὸν ἥλιο ἕνα πολυχρῶμο κρύσταλλο.

Η ΑΠΟΘΕΩΣΙΣ ΤΗΣ ΓΑΛΗΝΗΣ

Ὅταν στρέψητε γύρω τὸ μάτι σας ἐρευνητικὰ, τὸ βλέμμα σας, θὰ θωπεύσῃ ἐλαφρὰ τὰ περὶ εἰρηνικὰ τοπία: μιὰ σκολατένια πεδιάδα ἡμερὴ μὲ δυὸ φουντωτὰς πλατάνους, ποῦ ἀκίνητοὺν ἀνάμεσα σὲ μιὰ ξηλεὴν φωτεινότητα: Οἱ ἴσκιοι τοὺς ζωγραφιστοί. Κάποτε κανένα χρυσοποῦλι κἀνεὶ τὸ ἡμικύκλιον τοῦ πέρασματος ἐκείνου κλαϊδισμός, ἕνα φτερούγισμα, καὶ πάλιν ἡ ἰδίᾳ ἡρεμία.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν φωτεινὴν γαλήνην ποῦ διακόπτεται κάποτε ἀπὸ παράξενες φωνὲς πουλιῶν, ἡ ταράσσεται ἀπὸ μακρυνὰ γαυγίσματα σκύλων, αἰσθάνεται κανεὶς τὸ μεγαλεῖο τῆς Δημιουργίας καὶ τὴν μηδαμνότητά τοῦ ἰδίου τοῦ ἑαυτοῦ. Ὅλα ἐκδηλώνουν

τὴν χαρὰ τῆς γλυκειᾶς ὠμορφίας μὲ ὑπερρφάνεια, μὲ χάρι.

Νά, ἕνας ἀνηφορικὸς δρόμος. Ἐπάνω θέν του, μιὰ μακρυνὰ στοὰ κίτρινης λεφτοκαρῆς καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ φυλλώματα, κομμάτια γαλανοῦ φόντου· τὸ βλέμμα σας πέφτει τῷ ῥα, σ' ἕνα κομμάτι γῆς στολισμένο ἀπὸ ἴτι ἐς. Μεσ' τὴν ὥραν τοῦ δειλινοῦ ἡλιογέρματος, μᾶς χαρίζουν τὸ λεπτὸ ἀνατριχιασμὰ τῶν κάτι ποῦ μοιάζει σὰν ἀνθρώπινη λαλὴ ποῦ σβύνει καὶ ζωντανεύει. Ὡ!, τὰ ἀσημόχρωμα φύλλα τῶν, πῶς φοικιοῦν ἕνα ἕνα χωριστά, καὶ ὕστερα ὅλα μαζὺ στὴν ἐρωτικὴ θωπεῖα τῆς αὔρας συνθέτουν τὸν περὶ γλυκὰ θλιμμένο σκοπὸν.....

* *

Τίποτε δὲν δίδει τὴν ἐννοια τοῦ μαγικὰ ὡραίου στὸν ὠμορφότοπο αὐτὸν, ὅσον ἡ ζωγραφία τῶν δειλινῶν φωτοσκιάσεων, καὶ τοῦ ἡλιοβασιλέματος. Ἀπὸ πολλὰ μέρη χάρις τὸ ὄραμα αὐτὸ τῆς ἀπειρης γαλήνης, ποῦ μοιάζει μὲ τὸν θάνατον. Ἀλλὰ τὸ admirable visu. εἶναι ἀπ' τὸν δρόμον τῆς Ἐλάτης. σωπαίνουν ὅλα γύρω σου στὴν ὥρα αὐτὴ τοῦ βουλυτοῦ, κ' ἕνα φῶς, ἀπαλὸτατο ποῦ ὀλοένα πεθαίνει, διαχύνεται ἀργὰ στὴν εἰρηνικὴ ἀτμοσφαῖρα καὶ γύρω στὴν εὐρύτατη κοιλάδα τῶν Ζαγοροχωριῶν, ποῦ ἀπλώνεται ἔμπρὸς. Ἡ σιωπὴ αὐτὴ τοῦ ἀπέραντου διαστήματος, ποῦ δὲν διακόπτεται παρὰ ἀπὸ ἕνα μονότονον ἀγρόσυρτο τραγοῦδι τῶν μυστηριωδῶν ἐντόμων καὶ πουλιῶν ποῦ κρύβονται ἐκεῖ γύρω, χαρίζει τὴν περὶ ἀπαλὴ μουσικὴ: τὴν ἀνέκφραστη μουσικὴ τῆς σιωπῆς: Εἶναι κάτι ποῦ μιλεῖ περισσότερο στὸν νοῦν καὶ ὀλιγώτερον στὴν ψυχὴ, ἀδιάφορο ἂν αὐτὴ, τὲς στιγμὲς ἐκεῖνες, δέχεται μιὰ ἐλαφρὴ μυστικοπάθεια καὶ μελαγχολία. Στὸν ὁρίζοντα πέρα σβύνουν ὅλα τὰ χρώματα ποῦ ἐλάμπρυναν τὴν δύση. Ἐνα ἀπαλὸ ρόζ ἢ ἐλαφρῶς βυσσινὶ ἐχύθηκε καὶ ἐπλημμύρισε γύρω στὸν δίσκο ποῦ βυθίζεται πίσω ἀπ' τὰ ἡπειρωτικὰ Βουνά. Ἡ βουνοκορυφὲς χάνονται σὲ μιὰ λευκογάλανη ἀχνη τόσο διάφανη, ποῦ φαίνονται σὰν νὰ θέλουν νὰ δείξουν τὴν ἐσχάτην ἀπέλπιδα προσπάθεια τοῦ λυτρωμοῦ τῶν· τώρα περὶ ἕνας βαθυστάχτηνος πέπλος σκεπάζει τὴ φύσιν. Τὸ ὑψηλὸ κῶδω

νοστάσι σιωπηλό, ακίνητο, ζωγραφίζει άπαλά τή μαύρη σιλουέττα του στο ούράνιο κάδρο. Καί όλόγυρα τά βουνά, οί κάμποι, ή χαράδρες, οί πεφκόφυτοι λόφοι, δέχονται ένα άπαλδ σκοτάδι θανάτου. Καί ή σιωπή αύτή συμβολίζει έκφραστικά, τήν θείαν ειρήνη τής νύχτας, που ήλθε πειά...

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΕΞΟΧΗΣ

"Όσοι δέν πλανήθηκαν στους ώμορφους τόπους του Ζαγοριού, πότε σέ άπότομες χαράδρες ή σέ πευτόφυτους λόφους, ή μακρυνές πεδιάδες, δένείμπορούν νά αισθανθούν τήν γλυκύτητα τής ώμορφιάς αύτης. Εκτός άπό ένα ζωηρά όδυνηρό συναίσθημα θλίψεως που δοκιμάζει κανείς άπ' τήν επί

σκοπούς, σέ μαγικούς τόνους, τδ τραγουδιών νερών που κελαρύζουν σέ βαθυσκιωμένους τόπους ή φιλούν άπόκρυφες χαράδρες δίπλα δέ γραφικά πετρώματα. Καί παντού τδ άκαθόριστο μουρμούρισμα, ή παράξενη μουσική συμφωνία που άνάβει καί πεθαίνει άπό τδ τραγοθδι κάθε δένδρου, που άπαντά στο δειλινό άγέρι με δική του ξεχωριστή μουσική τδ καθένα.

Όλόκληρη ή γύρω φύση είναι μιá εικόνα, ζωής, χαράς καί άπολυτρώσεως....

Ο ΑΒΥΣΣΑΛΕΟΣ ΒΗΚΟΣ

Βιαιότερο τόνο, μοναδικής μεγαλοπρεπείας, δίδει στον Ζαγορότοπον τδ άβυσσάλεο βάραθρο του Βήκου. Προς τήν άνω

Ζαγόρι — Ο ΒΗΚΟΣ (Φωτ. Γ. Δόνου)

γνωσι έλλείψεως συγκοινωνιακού δικτύου τίποτε άλλο δέν είμπορεί νά μειώση του έπισκέπτου τήν έσωτερική εύχάριστη διάθεση. Γιατί αν άποτραβήξει τά μάτια του άπ' τά μεγάλα δένδρα που καθένα έχει χωριστή ώμορφιά, κ' επιθυμήση νά χαρή τή ζωή που πλημμυρίζει γύρω του δά αισθανθώ τήν πειδ εύχάριστη άπόλαυση: τά έντομα με τδν βόμβο καί τδ παράξενο τραγοθδι τών φτερών τους, ρυφουσέρονονται καί γλυστρούν έμπρός σάν νά θέλουν νά έκδηλώσουν τήν τρελλή τους χαρά. Τδ γλυκδ κελάδημα τών πουλιών, που συνθέτουν άνάμεσά τά φυλλώματα τών πειδ χαρούμενους

φέρειαν τής μεγάλης κοιλιάδος του Ζαγοριού, άνάμεσα άπ' τά γραφικά χωριά, Μονοδένδρι, Βίτσα. Σουδενά όπου ή Ήπειρωτική συνείδηση έχει άποίση προδόλιγου αιώνα εύγνωμοσύνη προς τούς μεγάλους διδασκάλους Ριζάρην, Γεννάδιον, καί Δούκαν με τήν εύκαιρία του έορτασμού τής έκατονταετηρίδος—, άνοίγεται τδ μεγάλο στόμα του Βήκου στη μιá πλευρά του όποιου εύρέσκειται ή Μονή τής 'Αγίας Παρασκευής μ' ένα βαθύ σπήλαιο όπου οί Ζαγορίδιοι κατέφευγαν κατά τās Τουρκοαλβανικές έκδρομάς. Εκεί πειδ μεταβάλλεται έντελώς ό έπισκέπτης. Ή άγρια μεγαλοπρέπεια τής

χαράδρας στὸ ἀντίκρουσμα τῆς ὁποίας ἱλιγ-
γιαῖ, καὶ ὁ πειδὸ δυνατὸς παρατηρητῆς, ἀ-
φήνει μιὰ ζωηρὴ ἐντύπωση τὸν λογισμό του
ποῦ τοῦ ἐξαλείφει γρήγορα κάθε ὠμορφο
καὶ ζηλευτὸ τοπεῖο ποῦ συνήντησε στὸ
γύρο του. Εἰσέρχεται ὁ ἐπισκέπτης διὰ τῆς
Μονῆς Ἀγίας Πρασκευῆς εἰς τὰ Τέμπη
αὐτὰ τῆς Ἡπείρου, καὶ ἀκολουθώντας στενό-
δρομον χαραγμένον στὴν ἀριστερὴ ἀπόκρη-
μνὴ πλευρὰ τοῦ Βήκου, ἔχει κάτωθι τὸν
τὸ ἀβυσσαλέον βάραθρον εἰς μέγα πλάτος.
Ἀντικρῦ, ἄλλη πλευρὰ ἀγριώτερη μὲ πε-
τρώματα παχύτατα ὑψώνεται μὲ ὑπερηφά-
νεια. Τὸ βλέμμα φοβισμένο δὲν φθάνει εἰς
τὸ βάθος ὅπου παρκαπτόταμος κυλάει ἀνάμε-
σα ἀπὸ πάλλευλα πετρώματα. Ὁ ἐπισκέ-
πτης στὴν ἀγριότητα αὐτῆς τῆς φύσεως δο-
κιμάζει ἰσχυρὰ συναισθήματα ἐλαφροῦ φό-
βου, περιεργείας χαρᾶς καὶ ἐκστάσεως. Εἰς τὰ
κράσπευα τῶν ἀποκρήμνων πλευρῶν, ὅπου
ἄνθρωπινον πόδι σπανιώτατα πατεῖ, περιπα-
τοῦν μαῦρα αἰγοπρόβατα. Πηδοῦν αὐτὰ
στοὺς στενόδρομους αὐτοὺς τοῦ θανάτου—

γιὰτὶ κάτω χαίνει ὁ κρημνὸς—μὲ εὐκίνησι-
αν ζηλευτὴν, καὶ διαγράφουν στὸ περα-
σμὰ τους μιὰ μουντὴ λουρίδα ξεχωριστὴ
στὸ ἀκαθόριστο χρῶμα τῶν ἀποκρημνων
πλευρῶν. Ὁ πολῦτιμος καὶ φιλόξενος χῶ-
ρος τῆς ἀγαπητῆς καὶ ἐκλεκτῆς «Ἑλ-
λὰς» δὲν μᾶς ἐπιτρέπει, γενικὴ ἀπεικώ-
νησι τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ στὴν Ἑλλάδα
Βαράθρου· ὁ Βῆκος, ἀποτελεῖ μιὰ ξεχω-
ριστὴ γωνιά, ἀγριότητος, φυσικώτατης ἐρη-
μωσύνης ποῦ δίδει τὴν ἐντύπωση τῶν κα-
τοικιῶν τοῦ Ἄδου.

Φεύγει ὁ ἐπισκέπτης γοητευμένος ἀπὸ ἐν-
τυπώσεις. Μεσ' στὴν ψυχὴ του, κοχλάζει
τώρα μιὰ ζωηρὰ ταραχὴ, καὶ στὸ νοῦ του
ἐναλλάσσονται ποικίλες εἰκόνες ἀγρίας φυ-
σικῆς δημιουργίας· ἀφήνει πίσω
τοῦ τὸν Βῆκον, καί προχωρεῖ ἀργὰ, ἕως
ὅτου ἀντικρύσῃ πάλιν ἐμπρὸς τοῦ τὸ ἴδιον
γαλήνιον καὶ εἰρηνικὸ τοπεῖο· τὸ ὁλοπράσι-
νον κάδρον τοῦ Ἐλατόφυτου Ζαγοριοῦ, μὲ
τὴν ἀπαράμιλλήν χάριν του.

ΧΑΡΗΣ ΚΙΟΥΡΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ

Κ Ο Ρ Ο Σ

Φίλη. Ἔλα μαζί τῆς νύχτας ταύτης νὰ μοιράσωμε
Τὰ κουρασμένα θέληγτρα, ζωοὺς ὁδίνην.
Κι' αὖριο; ἄς πῶμε ὅτ' ἦταν ὄνειρο, κι' ἄς τὸ ξεχάσωμε.

Ἐκούρασσε τὶς νεαρὰς καρδιὰς, ἀγάπη ὥριμη
Κι' ὁ Κόρος τὸ βαρὺ πιστὸ μεσ' στὰ ποτύρια χύνει
Καὶ στὴν ὁξώπορτα χτυπάει, ἡ Ἀνία, βάροδια γνώριμη.

Τὸν Πόθο κοίμησε ὁ καιρὸς βαρεῖά· κι' ἡ σάρκα μέρωσε.
Καὶ γίνανε χαμόγελα οἱ χθεσινοὶ μας θοῆνοι
Κι' ἡ λογικὴ μας ἐκπληκτη, ἀπὸ τὴ θλίψη κέρωσε.

Βουκουρέστι.

ΑΛΚΗΣ ΜΥΡΣΙΝΗΣ

ΤΟ ΓΕΛΟΙΟ

Β'.

Νεώτεροι δύο φιλόσοφοι, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς καὶ ψυχολόγος, ὁ Bergson καὶ ὁ Sully, ἐγκατέλιπον τὴν καθαρῶς στενὴν ἔρευναν τοῦ προκειμένου προβλήματος καὶ συνέδεσαν τοῦτο λίαν στενῶς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Εἰδικώτερον πῶς ὁμιλοῦντες παρατηροῦμεν ὅτι ἡ θεωρία τοῦ ψυχολόγου Sully παραχωρεῖ οὐ μικρὰν καὶ εὐκαταφρόνητον μερίδα εἰς τὰς ψυχολογικὰς ἐρμηνείας, ἐν ᾗ ἡ πρώτη ἢ τοῦ φιλοσόφου τῆς διαισθήσεως Bergson, μικρόν τι παλαιότερα τῆς ἄλλης εἶναι δημιουργήμα φιλοσόφου, ὅστις εὐρίσκεται μὲν κατὰ τὰς συνολικὰς φιλοσοφικὰς ἀντιλήψεις ἐν ταῖς ἀπόψεις τῶν κοινωνικῶν σχέσεων πάσης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκδηλώσεως, δίδει ὅμως ἐρμηνείαν τοῦ γέλοιου σύμφωνον πρὸς τὴν καθόλου περὶ τοῦ πραγματικοῦ καὶ τῆς γνώσεως θεωρίαν του.

Τὸ κατὰ τὸ 1923 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Dumas ἐκδοθὲν μέγα δοκίμιον τῆς ψυχολογίας, ἀφιερώνει διὰ τὸ ὑπὸ ἔρευναν πρόβλημα ὁλόκληρον κεφάλαιον, ὑπὸ τῆς διευθύνσεως γραφέν, ἐνθα αἱ δύο τοῦ Bergson καὶ τοῦ Sully ἐρμηνεῖαι ἐκτίθενται καὶ συνάπτονται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως πρὸς ἐκείνας ἐκ τῶν προεκτεθεισῶν, αἵτινες φαίνονται ὅτι κέκτηνται περισσοτέραν καθ' ἑαυτὰς ἀλήθειαν, πρὸς τὰς θεωρίας τῆς φθορᾶς καὶ τῆς αὐξήσεως τῆς διαθεσίμου ἢ ἀχρησιμοποίητου δυνάμεως. Δικαιοῦνται λοιπὸν μεγαλυτέραν τὴν ἡμετέραν προσοχὴν αἱ δύο προκείμεναι θεωρίαι, ὅχι μόνον ἐξ αἰτίας, τῶν ὁμιλουμένων πολυαριθμῶν ἀρετῶν των, ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι φανερόν ὅτι αὗται χαρακτηρίζουν πολυτρόπως ἐκεῖνο πού δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ πραγματικὴν θέσιν τοῦ ζητήματος.

Διὰ τοῦ κατὰ τὸ 1900 διὰ πρώτην φοράν ἐκδοθέντος μικροῦ μὲν, ἀλλὰ διεξοδι-

κοῦ βιβλίου, ὁ Bergson, διετύπωσεν σαφῶς καὶ εὐκρινῶς τὰς γνώμας του περὶ τοῦ χρόνου καὶ περὶ τῆς αἰτίας, ἧτις παράγει τὸ γέλοιο. Τὴν ἐξηγήσιν ὁμῶς τοῦ ἔλκυστι κοῦ τοῦτου φαινομένου διέπει ἡ γενικὴ κατεύθυνσις καὶ ὁππῇ τῆς φιλοσοφίας του καὶ πρὸ παντὸς τῆς γνωστολογίας.(1)

Πάν ὅ,τι ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ καταλαμβάνον χρόνον καὶ τόπον παράγει ὠρισμένης λειτουργίας.

Ὁ ἄνθρωπος δεχόμενος τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐρεθισμοῦ, ὑφίσταται καὶ τὴν παραγωγὴν ἐνὸς φαινομένου, μιᾶς λειτουργίας, ἧτις ἀναλογῶς τοῦ χρόνου καὶ τῶν λοιπῶν, ἀκολουθειῶν τούτῳ συνθηκῶν, λαμβάνει ποιητικὴν ἢ καὶ ποσοτικὴν χροιάν διάφορον κατὰ τὴν ἐκείνης, ἣν ἔλαμβανεν ἡ αὐτὴ παραγομένη λειτουργία. ἂν ὁ αὐτὸς ἐρεθισμὸς ἐρέθισε τὸν ἄνθρωπον. Ἀπὸ τὸν χρόνον κατ' ἀρχὰς, ὅστις πάντοτε ἀλλάζει ἔστω καὶ μὲ δύο σημεία, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος, καὶ ἀπὸ τὸν χρόνον ἀφ' ἑτέρου, ὅστις εἶναι ἀχρῶμος καὶ ἀνατρεπτικὸς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, εἴτε εἶνε ὁ δημιουργὸς τῆς ἐσωτερικῆς ψυχικῆς ἐμπειρίας, ἡ ἐκάστοτε παραγομένη λειτουργία καὶ ἐνέργεια παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ λαμβάνει ὀλίγον διάφορον ποιότητα ἢ ἔντασιν. Οὕτω εἰς τὰ πλαίσια τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου βασίζουσιν τὰ φαινόμενα τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἔστω καὶ ἐπαναλαμβανόμενα χωρὶς σημαντικὰς διαφορὰς. Τὰ πράγματα ταῦτα ἐγγενωμένα τῷ ἀνθρώπῳ ἀποθηκεύουσιν ἐνέργειαν εἰς τὸν ἐγκέφαλον χωρὶς ἐμέσως νὰ ἐκρηγνῶνται εἰς ἐντιδράσεις, διότι ὑπάρχει πιθανότης ἢ ἀντίδρασις νὰ στραφῇ καὶ πρὸς ἄλλην κατεύθυνσιν. Εἶναι δηλονότι ὁ ἐγκέφαλος, ὅπως ὁ ἠλεκτρικὸς σταθμὸς. Τὰ κέντρα του καὶ εἰδικῶς διὰ τὰς ἀνωτέρας λειτουργίας, συλλογισμόν, προσοχήν, μνήμην δὲν κατεγράφον τὰς ἰδίας ψυχικὰς ἐνεργείας ἀλλὰ τὰς κινήσεις τὰς δυνατότητας. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ

αοριστία και ἐλευθερία παρουσιάζεται ἡ συνειδήσις μὲν ὄργανον τοῦ ἐγκεφάλου· αἱ αἰσθήσεις ἡμῶν ἀφ' ἐνὸς στρέφονται μόνον πρὸς ἐκεῖνα τῶν ἐξωτερικῶν φαινομένων τὰ ὁποῖα ὠφελοῦν πραγματικῶς ἡμᾶς, ἀφ' ἐτέρου δὲ αἱ μνήμη καὶ προσοχὴ ἐκλέγουν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τὰς ἐντυπώσεις ἐκείνας, ὧν ἡ βοήθεια συντελεῖ εἰς τὴν εὐκολωτέραν καὶ ἱκανωτέραν ἐκτέλεσιν τῶν νέων ἀντιδράσεων καὶ τὴν συναγωγὴν ἀκολούθως εὐκολωτέραν τοῦ συμπεράσματος.

Πάν ὅ,τι δύναται νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν χωρίζεται κατ' αὐτὸν εἰς δύο κατηγορίας ἀντικειμενικάς: τὴν ἀληθῆ πραγματικότητα συλλαβανομένην μόνον διὰ τῆς εἰδικῆς γνωστικῆς ἐνεργείας, τῆς διαισθήσεως, ἥτις χρησιμοποιεῖται μόνον ἐν τοῖς ἀνωτέροις ἀντικειμένοις καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ ἐπιστήμῃ ἐφευρετικῶν πηδημάτων κατασκευὴν καὶ εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν, ἥτις συνίσταται μόνον εἰς τὴν ἐπιδημιουργίαν συνηθειῶν, σχημάτων, ἐφευρέσεων καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαῖα διότι προορίζεται νὰ καταστήσῃ τὰς ἐργασίας εὐκολωτέρας καὶ τὰ ἀπολέσματα τῶν βεβαιότερα (2).

Δύο εἶναι τὰ ἐρωτήματα, εἰς τὰ ὁποῖα διήρισε τὸ ὅλον πρόβλημα ὁ Bergson καὶ εἰς τὰ ὁποῖα πειράται καὶ δίδει ὠρισμένην ἀπάντησιν. Πότε γελῶμεν! Διατί γελῶμεν; εἶναι νὰ δύο εἰδικώτερα θέματα, ὧν ἡ λύσις θὰ δώσῃ τὴν λύσιν εἰς τὸ ζήτημα τὸ γέλοιο. Ἡ ἀπάντησις, τὴν ὁποίαν ἴδωμεν εἰς τὸ πρῶτον ἐρώτημα εἶναι: γελῶμεν, ὅταν εἴμεθα πολλοί, ὅταν ἀνθρωποὶ ἀποτελοῦμεν ὁμάδα καὶ στυπῶς τὸ γέλοιο εἶναι τὸ γέλοιο ὅχι ἐνὸς ἀτόμου ἀλλὰ ἀνθρωπίνης τινὸς ὁμάδος. Οὐδέποτε τὸ ἄτομον, ὁ ἀνθρώπος ἀπομεμονωμένος, γελᾷ, ἀλλὰ σύνολόν τι, συγκρότημά τι ἀνθρώπινον. Ἐκεῖνο δὲ διὰ τὸ ὁποῖον γελοῦν οἱ ἀνθρωποὶ τῆς ὁμάδος τίθεται εἰς εἰδικήν, τινὰ ὠρισμένην θέσιν, ἡ θέσις δὲ καὶ ἡ κατάστασις αὕτη καθιστᾷ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἀντίθετον πρὸς τοὺς γελῶντας καὶ ἐπὶ τέλους ὅχι καὶ εὐάρεστον. Βλέπομεν μίαν ἀνθρωπίνην ὁμάδα γελῶσαν καὶ πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ ὁμάς αὕτη γελᾷ διότι ἀποτελεῖ ὁμάδα, τῆς ὁποίας μέλος τι κατηγορήθη διὰ τι. Τοῦτο δέ, διὰ τὸ ὁποῖον γελᾷ ἡ ὁμάς, καθιστᾷ τὸν γελόμενον διάφορον καὶ μᾶλλον κατώτερον τοῦ κανονικοῦ μέλους τῆς λυομένης εἰς γέλωτα ὁμάδος. Ἄν δὲ ἀντιθέτως, δὲν ἀπετέλουν ὁμάδα, οὐδέποτε θὰ παρήγετο τὸ γέλοιο. Ἡ ἐπιτίμησις ἢ ἀποδοκιμασία, ἥτις εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ ἀποτελέσματα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, εἶναι καὶ ἓνα στοιχεῖον τοῦ γέλοιου εἰς πλείους ἢ μᾶλλον κατ' ὅλας τὰς περιπτώσεις τοῦ γελᾶν. Τὸ σκεπτόμενον ὅν λαμβάνει θέσιν ἀνιαροῦ ἢ ἀηδοῦς χαρακτήρος. Ὅπως δὲ εἶναι σαφές ὅτι δὲν ἐπιδοκιμάζει ἢ δὲν ψέγει τις παρὰ μόνον ἐν τῇ ἀπόψει τῆς ἐνεργείας τοῦ ἐπὶ ἄλλον, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὸ γέλοιο δὲν εἶναι ἡ ἀπλὴ ἐνεργεια, ἡ τελικὴ ἀκολουθία μιᾶς οἰασδῆποτε συναντήσεως. Τὸ γέλοιο εἶναι ἐνεργεια, λειτουργία, ἐνεργητικότης, διευθυνομένη ἐκεῖ, ὅπου ἔνα ἀποτέλεσμα ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ, τὸ γέλοιο τέλος εἶναι κοινωνικὴ λειτουργία καὶ ὅχι ἀτομικὴ, λειτουργία, ἥτις παράγεται μόνον ἐν ἀνθρωπίνῃ καὶ κοινωνίᾳ.

Διὰ νὰ ἐρμηνεύσωμεν λοιπὸν, κατὰ τὸν Bergson, τὴν λειτουργίαν τοῦ γέλοιου, ἀρκεῖ μόνον νὰ καθορίσωμεν τὴν φύσιν τῆς κοινωνικῆς ταύτης λειτουργίας, ὁποία εἶδομεν ὅτι εἶναι τὸ γέλοιο. Ἡ λειτουργία αὕτη, ἥτις ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ὅτι ἀνατινάσσει τὰς ἐντὸς κλινωσκαπασμάτων π. χ. ἡ ὅτι σμικρίνεται καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν τείνει τις νὰ διευθύνῃ ἐπὶ ὠρισμένον σημεῖον τὴν θέσιν τοῦ ἢ τὴν διαγωγὴν του καὶ ἥτις προσέτι καταδεικνύει τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀποφεύγουν ἐν τῇ ἐμφανίσει των ἢ ἐν τῇ πράξει των, ἡ λειτουργία αὕτη δὲν εἶναι ἡ κοινωνικὴ, ὁμαδικὴ λειτουργία. Γνωρίζομεν ἄλλωστε ὅτι πλείστοι ἄλλοι τρόποι ὑπάρχουν, οἱ τινες δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν εἴτε διὰ νὰ καταπιέσουν εἴτε διὰ νὰ διευθύνουν, ὅπως ἡ βία, ἡ κατάκρισις, ἡ συνολικὴ βλάβη, ἡ τυπικὴ τιμωρία. Οὕτω λοιπὸν ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ γέλοιου, τὰ ὁποῖα ἀνωτέρω ἀπεριθμήσαμεν, ἀπὸ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν λαμβάνουν πολλὰ πράγματα ὁμοῦ, γελῶντα καὶ γελώμενα, καὶ ἀπὸ τὴν σύλληψιν τῶν εἰς τὴν ἀντίληψιν ἡμῶν πιπτόντων ἀντικειμένων συνάγεται ἀσφαλές κατὰ τὸν γάλλον φιλόσοφον συμπεράσμα ὅτι τὸ γέλοιο εἶναι ὁμαδικὴ λειτουργία. Ἀπὸ τί ὁμως γελῶμεν; Εἶναι ἡ δευτέρα ἐρώτησις, ἡ εἰς τὴν ὁποίαν ἀπάντησις, λυεῖ τὸ πρόβλημα κατὰ τὸν γάλλον φιλόσοφον. Εἰς ἀντίθεσιν εὐρίσκεται ὁ Bergson πρὸς τοὺς λοιποὺς ἐρευνητὰς φιλοσόφους, τοῦτο μὲν διότι οὗτοι δὲν εἶχον διαχωρίσει εἰς τὰ δύο ἀπλούστερα μέρη τοῦ τὸ γέλοιο, τοῦτο δὲ, διότι δὲν εἶχον διαισθανθῇ ὅτι τὸ γέλοιο συνδέεται στενῶς πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἀνευ τῆς ὁποίας καὶ ἐκτὸς τῆς ὁποίας ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐκραγῇ. Ἐφ' ὅσον καὶ ἡ διαισθησις καὶ ἡ κοινὴ ἀντίληψις, μακρὰν τοῦ νὰ καθορίζουν τὴν πραγματικότητα, δὲν εἶναι παρὰ μόνον ἡ ὑποστάθμη τῶν ἀδιακόπως ἐνεργουσῶν νὰ περάσουν τὰ παντὸς εἶδους θαύματα προσπαθειῶν μας καὶ ἐφ' ὅσον αὗται εἶναι ὅρα-

γανα, τὰ ὁποῖα κατασκευάζονται ὑφ' ἡμῶν καὶ προορίζονται νὰ μᾶς καταστήσουν τὰς ἐργασίας εὐκολωτέρας καὶ τὰ ἀποτελέσματα τούτων βεβαιότερα, ἔπεται ὅτι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς πραγματικότητος εἶναι ὅτι ὑπάρχει διαρκὴς καὶ πλήρης ἀνανεώσεις, ὅτι εἶναι ἐξήγησις πάσης ἐπαναλήψεως καὶ πάσης ὁμοιότητος. Τὸ πραγματικὸν εἶναι δηλαδὴ μόνον καὶ μοναδικόν. Ἀντιθέτως, πᾶν ὅτι δὲν εἶναι ἢ ὑπερεποικοδομὴ ὠφελιμιστικῇ χαρακτηρίζεται διὰ τῆς ἐπαναλήψεως αὐτῶν εὐεργειῶν καὶ τῆς ὁμοιότητος τῶν πραγμάτων. Εἰς τὴν εὐστροφίαν τοῦ ζῶντος ἀντιτίθεται τὸ γελοῖον τοῦ κατασκευασθέντος, εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀληθοῦς ὁ αὐτοματισμὸς τοῦ κατεργασμένου πράγματος, (3)

Ἐκ τῶν γνωστολογικῶν λοιπὸν τούτων θεωριῶν ὁ Bergson προβαίνει εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ γέλοιου ἀποφαίνεται κατὰ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ προβλήματος ὅτι τοῦτο, ὡς λειτουργία κοινωνικὴ, ἀνώδυνος τὰ μέγιστα, ἀλλὰ δεινὴ, παράγεται ἐναντίον παντός ὅστις ἐν τῷ προσώπῳ καὶ ἐν ταῖς ἐνεργείαις του ἐπισύρει τὴν ὑπερβολικὴν ἐπέκτασιν τοῦ μηχανισμοῦ, τῆς λῆαν εὐκόλου ἐπαναλήψεως, τοῦ αὐτοματισμοῦ, ἐπὶ τῆς ἀδιακόπως ἐν ἀφύπνισι εὐρισκομένης προσοχῆς, ἐπὶ τῶν ἐλευθέρων καὶ αἰφνιδίων ἐνεργειῶν, αἵτινες ἐξ αὐτῆς ταύτης πηγάζουν. Ἡ κοινωνικὴ λειτουργία τοῦ γέλοιου εἶναι λοιπὸν νὰ πιῇ τὴν ὑπερβολικὴν αὐξησιν ἐκείνου ποῦ δι' ἡμᾶς δὲν εἶναι ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, ἀλλὰ διεγείρει τὰ πρακτικὰ ταῦτα μέσα, ὠφέλιμα, ἀλλὰ δίχως ἀξίαν. Ἡ κοινωνία ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, διότι μᾶς θέλει προσεκτικὸς καὶ ἐτοιμὸς νὰ προσαρμοσθῶμεν ἀδιακόπως πρὸς τὰς σχέσεις της. Ἐπομένως τὸ γέλοιο ὅσα ἔχη ὡς αἰτίαν ἐκεῖνο ποῦ ἐν τῷ ἀτόμῳ τὸ καθιστᾷ μὴ κοινωνικόν, τὴν ἀπόσπασιν (τέρψιν), τὴν μηχανικὴν ἐπανάληψιν, τὸν θριαμβεύοντα αὐτοματισμόν, «τοῦ μηχανικοῦ ἐπαργυρώματος ἐπὶ τοῦ ζῶντος».

Ἐκ τῶν μορφῶν τούτων, αἵτινες προσέρονται εἰς τὴν συνολικὴν μορφήν τοῦ γέλοιου ὡς ἐκ τῆς τέχνης καὶ διὰ τῆς κωμωδίας, καταδεικνύεται ὅτι τὸ γέλοιο σκοπεῖ νὰ δηλώσῃ τὰς ἀτελείας, αἱ ὁποῖαι καὶ ἀφίνονται νὰ καθορισθοῦν διὰ τὴν ἀνωτέραν μόρφωσιν. Ὅλοι γενικῶς αἱ ἀτελείαι, αἵτινες διὰ τῶν τεχνῶν εἰς τὰ πρόσωπα ἢ τὰ πράγματα προσκολλῶνται, δὲν εἶναι πάσαι ἀξίαι γέλωτος, τούναντίον δὲ ἡ βαρύτερος μερικὴν ἐκ τῶν ἀτελειῶν ἐπιδιεγείρει σοβαρὰν ἀντίδρασιν (ἐνέργειαν). Ὑπάρχουν σφάλματα ἢ πλάναι, αἵτινες ἀντὶ νὰ ἀποσπᾶσιν ἐκτοῦ ἐγέλεως κόσμου ἐλαττώματα μετὰ τὴν συνή-

θειαν ἢ τὰς ιδιοτροπίας ἐνισχύουν τὰς ῥίξας τῶν ἐν βαθυτάτῃ τῶν λειτουργίᾳ τῆς φύσεώς μας. Ἡ τέχνη τὰς ιδιοτροπίας καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων μόνον μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ τὰ ἐξετάσῃ ὡς ἰσχυρὰ ἢ τραγικὰ πάθη, ἅτινα ἐκαστῷ ἀτόμῳ ἔχουν τὸ ἴδιον τῶν χρωμάτων καὶ τὰ ὁποῖα δύσκολον εἶναι νὰ εἶναι παρόμοια εἰς δύο ἄτομα. Δὲν ἔχουν ἐπίσης τίποτε ὅπου νὰ δύναται νὰ ληφθῇ τὸ γέλοιο καὶ ἡ κωμωδία ἀφίνει τὴν ζωγραφικὴν τὸ συγκινητικὸν τοῦτο εἶδος. Ἡ κυριαρχία του εἰς ταῦτα εἶναι αἱ ἀνεπάρκειαι καὶ τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὁποῖα ἔντινι ἀτόμῳ δύνανται νὰ εἶναι τὰ αὐτὰ πρὸς ἐκεῖνο ποῦ εἶναι εἰς πολλὰ πράγματα. Τὸ κωμικὸν φέρεται ἐπὶ τοῦ γενικοῦ, δηλ. ἐπὶ τοῦ μὴ ἰδιαιτέως; διεγείροντος οὐδεμίαν πραγματικότητα. Ἀπεθύνεται εἰς τὴν ἡμετέραν κωμικοῦ χαρακτῆρος χωρὶς νὰ συγκινήσῃ τὴν καρδίαν μας.

Ἐν συνόψει κατὰ τὸν Bergson τὸ σοβαρὸν, τὸ συγκινητικόν, τὸ τραγικὸν προέρχονται ἐκ τῆς ἡμετέρας πρὸς τὴν πραγματικότητα, σχέσεως, πάντοτε μοναδικῶν καὶ ἀσύγκριτον, ἐν ᾧ τὸ κωμικὸν παράγεται διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ πραγματικοῦ χρήσεως παντός ὅπερ ἐγείρει μόνον ὠφέλειαν ἢ πανουργίαν καὶ οὐ ὁ χαρακτῆρ ὁ πλέον καταφανὴς εἶναι τὸ σκῶμμα ἢ ἐπανάληψις, ἡ ὁμοιωσις καὶ ἡ αὐτόματος ἀρχή. Τὸ γελοῖον αἰσμον εἶναι ἐκεῖνο ποῦ κυριχεῖται ὑπ' ἐκείνου ποῦ ὠφέλιμα κάποτε νὰ κυριαρχῇ.

Τὸ γέλοιο λοιπὸν παράγεται ἐν κοινωνίᾳ ἀνθρωπίνῃ συντελουμένης τοῦ ἀτόμου πάντοτε, τὸ ὁποῖον θέτει πρὸ ἑαυτοῦ τὸ δι' ὃ γελᾷ ἀντικείμενον. Ἡ δὲ αἰτία τῆς ἐκρήξεως δὲν εἶναι ἄλλη ἢ ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὰ καθιερωμένα, ἢ καταπάτησις τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἐνταῖς ποικίλαις σχέσεσιν τῆς κοινωνίας, καὶ συνεπῶς μείωσις καὶ ἀποδοκιμασία ἐπιφυλάσσεται διὰ τὸ ἀντικείμενον τοῦ γέλωτος. Ὁ ἄνθρωπος γελῶν θέτει τὸν ἄλλον εἰς κατωτέραν τῆς ἐν ἡ εὐρίσκεται μοίρας εἰς οἷανδήποτε περίστασιν καὶ καθιστᾷ ἑαυτὸν εἰς ὑψηλότερον σημεῖον ἀπὸ τοῦ γελωμένου.

Αἱ ἀπόψεις τοῦ Sully (4) ἐξετέθησαν εἰς τὸ διβλίον *Essai sur le rire*, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ διεξοδικώτερον καὶ τὸ πληρέστερον ἐκ τοῦ περὶ τοῦ γέλοιου ἐκδοθέντων ἔργων.

χωρὶς νὰ χαρακτηρίζονται αἱ προεκταθεῖσαι θεωρίαι ἀτελεῖς ἢ ἀνακριβεῖς.

Ἡ πρώτη καὶ ἡ κυριώτερα βᾶσις, ἐφ' ἧς στηρίζεται ὁ ἀγγλος ψυχολόγος, ἐν τῇ ἐρευνῇ τοῦ ζητήματος τείνῃ νὰ ἀποφύγῃ πᾶσαν μετὰ καθωρισμένης ἐρμηνείας προσφυγὴν εἰς τὰς παλαιότερας θεωρίας. Συγκινεῖται διὰ τὴν μεγάλην ἐπικράτειαν τοῦ γέλοιου καὶ τῆς ἀναλλοιώτου ποικιλίας τῶν μορφῶν του, ἀλλὰ ἐπιτυγχάνει πᾶσαν ἐρμηνείαν παντὸς εἶδους γέλοιου καὶ πάσης περιπτώσεως. Οὕτω δὲ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Sully κατὰ τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς τοὺς προκατόχους ἐν τῇ ἐρευνῇ τοῦ γέλοιου, ὅτι διέπεται ὑπὸ πνεύματος pluraliste.

Τὸ γέλοιο δὲν εἶναι ἐν καὶ τίποτε δὲν μᾶς ἐπιτρέπει, καὶ πολὺ περισσότερον μᾶς ἐπιβάλλει, νὰ ὑποθέσωμεν μίαν κοινὴν ἀρχὴν καὶ προέλευσιν τῶν ποικίλων μορφῶν τοῦ γέλοιου. Ἀναμφισβητήτως κατὰ τὸν συγγραφέα μας τὸ ὀλίγον εὐτελὲς (ἀγενὲς) γέλοιο, τὸ ὁποῖον μᾶς προκαλεῖ ἡ ὑποτιμηθεῖσα ἀξία ἐγεννήθη εἰς στιγμὴν παλαιότεραν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἤρχισέ τις νὰ ἀπαντᾷ διὰ τοῦ γέλοιου εἰς τὰς ὁρμὰς τοῦ χιουμουριστοῦ ἢ εἰς τὴν ἀκριβὴ σάτυραν τῆς κωμωδίας.

Διὰ τῆς ἐρεῦνης ταύτης μεταβάλλεται ἄρδην τὸ πρόβλημα κατὰ τὴν βᾶσιν τῆς θεωρώς του καὶ ἡ μέθοδος, ἣτις χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἐρευναν. Πρὶν νὰ ἐρωτήσῃ ὁ ἀγγλος ψυχολόγος τί εἶναι τὸ γέλοιο καὶ πάσας αἰ. μορφάς του ἐξετάζει τὴν μέθοδον, τὴν ὁποίαν θα ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι ἡ γενετική. Ἔθεσε πολλὰ ἐρωτήματα καὶ ταῦτα μάλιστα ἀναφέρονται εἰς τὴν καθ' ὅλην ἱστορίαν τοῦ ζητήματος. Ποῖοι ἔπρεπε νὰ εἶναι οἱ σταθμοὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ψυχολογικῆς ταύτης λειτουργίας; Ποῖαι εἶναι κατ' ἀρχὰς αἱ ἀρχαί του; Ὑπάρχουν σημεῖα μειδιάματος καὶ γέλοιου εἰς τὰ ἀνώτερα ζῶα; Κατὰ ποίαν στιγμὴν τῆς ἡλικίας του ἐμφανίζεται τὸ γέλοιο παρὰ τῷ παιδί; Αἱ ἀπαντήσεις εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα κατὰ τὸν Sully δίδουν τὴν πραγματικῶς λύσιν τοῦ προβλήματος. Ὡς

ψυχολόγος θεωρεῖ τὸ γέλοιο μᾶλλον ψυχολογικὸν φαινόμενον, τὴν δὲ γενετικὴν τῆς ψυχολογίας μέθοδον χρησιμοποιεῖ καὶ ὡς ἐρευναν τοῦ γέλοιου.

Ὁ Sully ἔδωσε τὰς ἀπαντήσεις. Τὸ γέλοιο εἶναι γέλοιο συγκεντρωτικόν, ἓνα « γέλοιο χορικόν ». Οἱ πρωτόγονοι λαοὶ δίδουν ἱκανὴν θέσιν εἰς τὸ γέλοιο καὶ ἐν τῇ ἐξελικτικῇ ταύτῃ βαθμίδι ἐγένετο κοινωνικὸν ὄργανον πρώτης τάξεως. Ὑπηρετεῖ πολλοὺς σκοποὺς, εἴτε διὰ κτυπήματος τῶν νεωτερισμῶν καὶ τῶν ξένων συνηθειῶν εἴτε διὰ τῆς δημιουργίας κοινωνικῆς συγκροτήσεως εἴτε διὰ τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν νέων ἐθίμων εἴτε δι' ἐννοήσεως πάσης προηγουμένης καταστάσεως καὶ συνηθείας ἢ πάσης μεταβολῆς καὶ προόδου, εἴτε διὰ τῆς χρησιμοποίησώς του ἐν τῇ τέχνῃ ἢ τῇ κωμῳδίᾳ παντός, ἔνθα τὸ γέλοιο εἶναι παίγνιον ἀνώτερον καὶ ἀπροκατάληπτον. Οὕτω διαβλέπομεν ἱεραρχίαν τινὰ γέλοιου διὰ τῆς γενετικῆς μεθόδου δημιουργηθεῖσαν. Τρεῖς εἶναι αἱ ἐπόψεις τοῦ γέλοιου, ἡ ὀργανική, ἡ κοινωνική καὶ ἡ καλλιτεχνική. Τὸ πρωτόγονον, τὸ ὀργανικὸν γέλοιο ἐν τῇ μορφῇ καὶ τῷ ἀτόμῳ εἶναι ἡ πνοὴ ἀπλῶς (ἀφελούς) χαρᾶς, ἡ ἔκφρασις τῆς φυσικῆς εὐεξίας, ἡ ἐκ δόλῳ τῆς εὐαρέστου διεγερσεως. Ἡ ὀργανικὴ ὁμῶς αὕτη εὐεργητικότης ἐλήφθη καὶ ἐγεννήθη ἐκ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Αἱ κοινωνίαι κάμνουν χρῆσιν τοῦ γέλοιου εἴτε διὰ νὰ κανονίσουν τὴν εὐεργητικότητά των μελῶν των εἴτε διὰ νὰ ἀνταγωνισθῶν αἱ μὲν πρὸς τὰς δέ. Τέλος ἡ λεπτότης τῶν πνευμάτων κατέστησε δυνατόν ἕνα γέλοιο ἀφιλοκέρδές, τὸ ὁποῖον, μόνον κοινωνικὸν ὄργανον ὄν, οἰακρίνει καὶ ἀπομονώνει πνεύματά τινα ἀνωτέρως πῶς δουῆς καὶ τὰ ἐξαρτᾷ ἀπὸ μικρῶν τινα ἀριθμῶν κατωτέρων ἱκνοποιήσεων.

Γενικῶς Ὁ Sully παραδέχεται ὅτι τὸ γέλοιο δὲν εἶναι κατὰ τὴν ῥίζαν κοινωνικὸν φαινόμενον, ἀλλὰ ὀργανικὸν ληφθὲν μίαν ἢ μέραν ὑπὸ τῆς κοινωνικῆς εὐεργητικότητος. Ἐδῶ ἔχομεν καθαρῶς ἐξελικτικὴν ὑπόθεσιν. Ὁ ἄνθρωπος γελᾷ βέβαια, διότι εἶναι ἀνάγκαι καθαρῶς ὀργανικαί. Ὑστερώτερον

ζῶν καὶ κατανοῶν τὰ τῆς κοινωνίας μεταπίπτει εἰς τὸ κοινωνικὸν γέλοιο καὶ τέλος εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν γέλοιο, τὸ ὁποῖον εἴτε ὡς καλλιτέχνης τὸ ἀποτυπώνει εἴτε ὡς ἀνθρώπος παρατηρῶν τὸ διακρίνει.

Μία φανερά ἀντίθεσις παρατηρεῖται μεταξὺ τῶν συγγραφέων. Ὁ πρῶτος μᾶλλον τὴν κακεντρέχειαν (la malignité) ἐξετάζει καὶ οὕτως ἐρμηνεύει τὸ γέλοιο, ὁ δὲ ἄγγλος ψυχολόγος στρέφεται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς εὐθύμου ἀπόψεως τοῦ φαινομένου.

Κ. Δ. ΣΤΕΡΙΟΠΟΥΛΟΣ

Σημ.

(1) Τὸ βιβλίον τοῦτο ἔνδοξον καὶ εἰδικὸν εἰς τὸ εἶδος τοῦ καταστάν ἐπιγράφετο *Le tire* καὶ ἀποτελεῖ ἀπόπειραν ἐφαρμογῆς τῶν αἰσθητικῶν τοῦ φιλοσόφου ἀπόψεων.

(2) Περί τῶν γνωστολογικῶν θεωριῶν βλ. ἑλληνιστὶ τὰ ἑξῆς ἔργα: χ. Ἀνδρούτσου, ὁ Bergson (ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ἐπετηρίσει τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ ἔτος 1916), εἰσαγωγὴν τοῦ Θ. Παπαλεξάνδρου εἰς τὴν «Δημιουργικὴν ἐξέλιξιν» (ἔκδ. Βασιλείου καὶ Ἑλλης Λαμπρίδη, ὁ Μπέρξον καὶ ἡ φιλοσοφία, 1929 σελ. 15 ἐξ).

(3) Χ. Ἀνδρούτσον, Λεξικὸν τῆς φιλοσοφίας, Ἀθήναι, 1929, λεξ. Μέρξον — Ἑλλης Λαμπρίδη. ἐνθ. ἀ. σελ. 37.

(4) Τὸ ἔργον του ἐξεδόθη τῷ 1902, μετεφράσθη δὲ εἰς τὴν γαλλικὴν τῷ 1904 ὑπὸ L. A. terrier καὶ ἀνελύθη ὑπὸ τοῦ Bergson μετ' εὐμενῶν κρίσεων ἐν *Revue Philosophique*, 1930, τ. II.—

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑΙ (=ΠΑΡΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑΙ=)

Ὁ λαὸς συγχέει πολλάκις ὁμοήχους λέξεις ἐξ ἀγνοίας τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν ἐτιμίου καὶ συνταντίζει αὐτὰς μὲ ἄλλας λέξεις αὐτῷ γνωστὰς—οὕτω λ. χ. τὸ **Αἰγαῖον Πελαγος**—παραιτυμολογῶν τὸ ὀνομάζει: **Ἀγιο πέλαγο αἰγόκλημα** (caprifoulium) τὸ μετέτρεψεν εἰς **ἀγιοκλήμα** τὴν λίμνην τοῦ **Φενεοῦ** ἐν Πελοποννήσῳ ὃ λαὸς μετεκάλεσε **«λίμνη τοῦ Φονηοῦ, τὴν «Ἀκρόπολι»** ἐκάλουν πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν—κατὰ τὴν ὁμολογίαν εὐρωπαίων περιηγητῶν **«ἀπρόκαλη»**. Καὶ ὁμοίαν τινὰ ἀναλογίαν ἐνθυμούμαι πρὸ 50—60 ἐτῶν οἱ συμπολίται μας Ἰωαννῖται τῆς λαϊκῆς ὁμάδος—τὸν ἐν τῇ ὄχῳ τῆς λίμνης—πρὸς διεύθυνσιν τῆς **«Κατσικᾶς» Λασπόπορδον** ἀπεκάλουν **«Λασπόπορδον καὶ τὸν «ἐσχατόγερον σκατόγερον»**! καὶ τὸ ἀνθὸς **«βρυανία»**—Ὀβρηὰ καὶ τὰ παρὰ τὴν ἀρχαίαν **Εὐρροίαν**—ἐρείπια **«Ὀβρεῖ κα μνήματα ἀντὶ «Εὐρύσκα μνημεῖα** (κατὰ τὸν Ἀραβαντινόν). Οὕτως ὑποθέτω ὅτι καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας **«ΕΛΛΟΠΙΑΣ»** διεσώθη διὰ τῆς δημώδους ἐτυμολογίας εἰς τὸ παρὰ τὴν **«Κοσμη-**

ρᾶν» χωρίον: **Ἀλποῦς Ἀλπουχώρι** ἀντὶ τοῦ **Ἑλλοπία χώρα**. προφανῶς ἐκ συναντήσεως πρὸς τὸ **Ἀλεποῦ χωρί** δι' ὁμοίας παραιτυμολογίας—νομίζω—διετηρήθη ἐν ΠΗΛΕΙΩ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου καὶ ἀνδρείου αὐτῆς βασιλέως **«ΠΥΡΡΟΥ»**—τῇ μεσολαβήσει τῆς λατινικῆς αὐτοῦ ὀνομασίας: **Burgus** ἀντὶ **Purpurus** = **Μπούρος** = **ΜΠΟΥΡΑΣ** = ἀνδρείος ὡς ὁ **ΠΥΡΡΟΣ** τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων—πρὸς τὴν φράσιν: εἶναι ἕνας **ΜΠΟΥΡΑΣ** = ἀνδρεῖο, παλληκάρι.—

Καὶ τὸ ὄνομα ἴσως τοῦ μυθολογικοῦ **ΚΡΑΓΑΛΕΩΣ** ὡς γέροντος Ἡπειρώτου ποιμένος—μαρμαρωθέντος—κατὰ τὴν μυθολογίαν—διεσώθη ἴσως εἰς τὸ ἐπίθετον **κάρκαλο** (5) = **σκληρὸ καὶ καμμενο** (κρέας)—διὰ μεταθέσεως τῶν γραμμάτων: **ΚΑΡΚΑΛΕΟΣ** = **Κάρκαλο** (5). Καὶ ἄλλας πολλὰς ἀρχαίας ὀνομασίας καὶ λέξεις διετήρησεν ὁ ἑλληνικὸς διὰ τῆς **παραιτυμολογίας**—περιῶν ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ,

ΠΑΡΙΣΙ, Ν. Γ. ΔΟΣΙΩΣ, δ—φ

(Ἰωαννίτης)

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Εἶπεν ὁ Δίας: γὰρ φέρετε μου πηλὸ
Νὰ πλάσω, ἐπὰ στὸν ἅγιο μου ὄργασμό
Τὰνθρώπινο κι' ἐγὼ δημιουργημά μου,
Κατ' εἰκόνα καὶ κατ' ὁμοιωμά μου.
—Κι' ἀνασκωμπώθηκε ὁ Θεὸς κι' ἐστάθη
Σκυφτὸς μπροστὰ στὴ θεϊκὴ του σκάφη
Κι' ἰδροκοπάει, κι' πλάθει, κι' ξεπλάθει
Καὶ τὰ μέλη τορνεύει κι' τὰ βάφει...
Καὶ μόλις τό ἔργο του ἔφερε σὲ πέρας
Βλέπει.., καὶ τὶ νὰ ἰδῇ ὁ καλὸς Πατέρας!
Ξόανο προβάλλει ὁ Ἄνθρωπος προστά του,
Κατ' εἰκόνα καὶ κατ' ὁμοιωμά του
Μ' ὅλης τῆς ποταπότητος τῇ γύμνια
Καὶ μὲ τὴν ἠθικὴ του τὴν ἀσκήμια
Κι' ὡς τὸν κοιτᾷ καὶ μένει ἐκστατικὸς
Ψηλὰ μεσ' ἀπ' τὰ Ὀλύμπια του λιμέρια,
Νὰ—χαμογέλασε ὁ Δημιουργός.
Καὶ τρῖβει ἀπὸ εὐχαρίστηση τὰ χέρια!

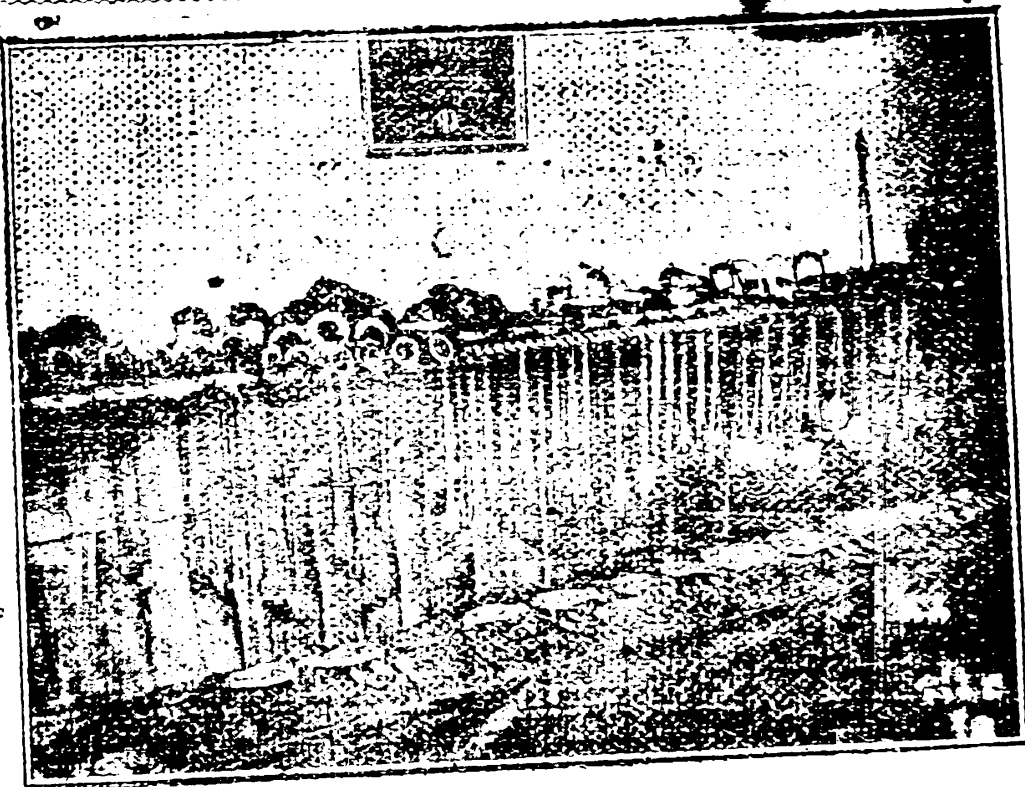
Κι' εἶπεν ὁ Ποιητής: ζητῶ σας χάρη!
Γὰρ φέρετε μου χαρτὶ καὶ καλαμάρι
Μ' ὅλη τὴν ἡσυχίᾳ καὶ μὲ τὸ πᾶσο
Ποῖημα νταντελένιο νὰ σᾶς φτειάσω,
Καὶ, μέ τῆς Ἑμπνευσης τὴν ἀστραπῇ
Ποιᾷ θέση νὰ κατεβάσω ἐπὰ στὴ Γῇ.
Κι' ἰδρώνει κι' ξιδρώνει γιὰ τὴ λέξη
Καὶ τρέχει ἐδῶ τὴ δῖμα νὰ διαλέξη
Καὶ τρέχει ἐκεῖ τὸ ἐπίθετο νὰ βοῇ,
Καὶ μοχτᾷ καὶ δουλεύει ὅσον μπορεῖ
Γιὰ νὰ στήση, σὰ μαρμαροκόλονα
Ὡραῖο μνημεῖο, τὸ ποῖημα στὸν αἰῶνα.
—Καὶ μὲ μιὰ ἀνησυχία τυρρανικὴ
Ἐνα πρωῒνὸ κάθεται καὶ κυτᾷ
Τὸ μνημεῖο ποῦ δὲν τὸν ἐνθουσιάζει
Κι' οὐδὲ τὰ γοῦστα πιά ἱκανοποιεῖ.
—Καὶ μένα κίνημα ὅλο μεγαλειὸ
Σωριάζεται τὸ ποιητικὸ μνημεῖο!...

Ἀθῆναι Αὐγουστὸς 1930

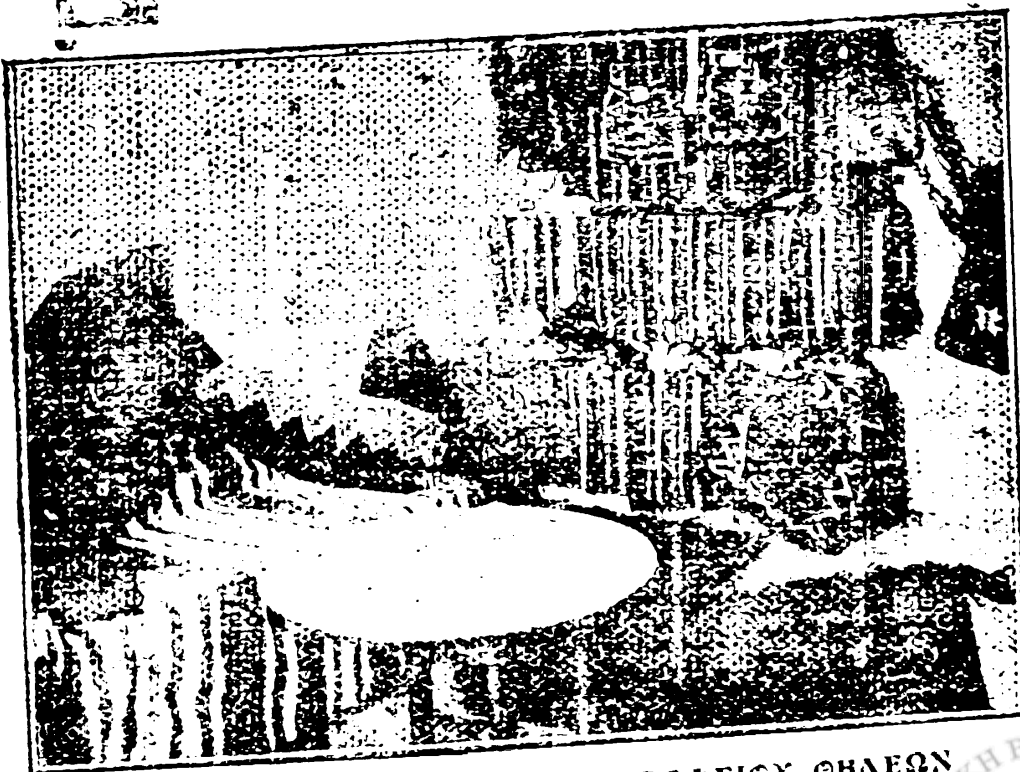
ΓΙΩΣΕΦ ΕΛΙΓΙΑ

Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΝ ΕΚΘΕΣΙΝ

ΜΙΑ ΓΩΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΙΣΥΝΑΚΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΙΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΥ ΘΗΛΕΩΝ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΛΚΙΦΡΟΝΑ

Ε. Ρ.

Πώς λέγανε οἱ ἀρχαῖοι τὶς περίφημες Fausses—maigres, ποὺ εἶχανε τόσο πέραση στὲς ἀντὶς τῶν βυσιλιάδων τῆς φράντζας καὶ εἶχανε ξετρελλάνει τὸν ἄπιστον ἐκείνο Ταλλεϋράντι; Εἶχανε πλουτίσει τὴ γλῶσσά τους τὴν τόσο τρισεπίλεπτη μὲ καμμιὰ λέξη ἀντίστοιχη πρὸς τὴν τόσο χαριτωμένη καὶ κοσμικὴ τῶν Γάλλων;

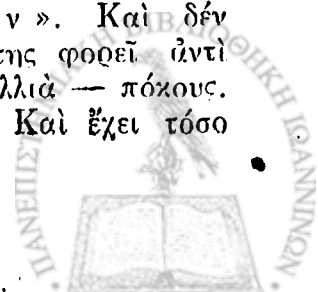
Ὁχι ἀπὸ ἄλλη διάθεση— μεταφραστική—, μὰ ἀπὸ φιλολογικὴ περιέργεια θὰ θυμίσω στοὺς ἀναγνώστες μου μὴν ὁμοιοφρονῇ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀλκίφρονος—τῶν ἐν Κορίνθῳ ἐταίρων πρὸς τὰς ἐν Ἀστυ.

Στὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν, τεχνουργημένο ἄττικὸ πετράδι, γιομάτη κουρκουσουρεῖα καὶ ζήλεια γιὰ τὴ Λαΐδα, ποὺ τότε εἶχεν ἀρχίσει τὸ γλυκοχάραγμά της τὸ «ἐταιρικόν», διαβάζουμε: «...ἐνδεδυμένη μὲν γὰρ εὐπροσωποτάτη ἐστίν, ἐκδῦσα δὲ ὅλη πρόσωπον φαίνεται, οὕτε κατὰ ξηρὸς, οὕτε κατὰ σαρκὸς, ἀλλ' οἷας λέγομεν ἡμεῖς ἰσχνεγχελοὺς». Ἴδου λοιπὸν οἱ προγονικὲς μᾶς Fausses—maigres! Καὶ κανεὶς ἂς μὴ μοῦ κατηγορήσῃ ἐθνικισμὸν...λεξιλογικόν, ἀμα γράφω, πὼς ἔν εἶναι ἡ fausses—maigre χαριτωμένη, τρισαχαριτωμένη θὰ γένῃ ἡ ἰσχνεγχελος. Ὁ λεπταίσθητος μὲ λίγη προσοχὴ θὰ δῇ τὴν αἰσθητικὴν τῆς συνθεσὶς. Ταιριασμένη ἀπὸ τὸ ἰσχνὸς καὶ ἐγγχελὺς φανερῶναι τὴν ἀδύνατον, τὴ λιγνὴν, μὰ ὅχι ὀποκρουστικὴν, ξεραγκιανὴν, στέγη, ὅπως λέει ὁ λαὸς—ἐκείνη ποὺ μοιάζει μὲ τὸ χέλι, ποὺ εἶναι λιγνόν, μὰ γιομάτο, χωρὶς ἐσοχὲς ὡς καὶ ἐξοχὲς. Ἴσως ἡ λέξη νὰ κρύβῃ κάποιον εἰρωνεῖα—Βέβαια τόσο λεπτὴ! Ἀς μὴν ξεχνοῦμε, πὼς ἡ ἀνασκοπὴ αὐτὴ μᾶς ἔχει φέρει στὴν καρδίᾳ τοῦ κόσμου, ποὺ κυβερνημένους ἀπὸ τὸ σοφὸν ἄττικὸ μέτρο

καλλιεργοῦσε τὸ ὕφος τοῦ τὸ λαμπρό, χωρὶς τὸ ἄξιο τοῦ στὴν ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ, οὔτε ἀκόμα στὴν ἱστορία τῆς ἱλαρῆς Γαλλίας τῆς ἐποχῆς τοῦ Ρακίνα καὶ τῶν Λουδοβίκων.

Ἄς συμπληρώσω αὐτὰ καὶ μὲ μιὰ λεξιγραφικὴ πληροφορία. Ἡ λέξη ἰσχνεγχελος εἶναι ἀθησαύριστη τόσο στὸν «Εροικὸν Στέφανον», ὅσο καὶ στὰ κατοπινα λεξικά.

Καὶ ἂν οὗ ὁ λόγος γιὰ τὸν Ἀλκίφρονα θὰ γράψω καὶ κάτι ἄλλο, ποὺ μᾶς χαίρει ὁ ἀρχαῖος ἐπιστολογράφος σχετικὸ μὲ κάποιον περασμένον σὺν χρόνῳ, παρεληλυθότα τὸ μεταίχμιον, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ πικάντης ὁ Λουκιανός, ποὺ δὲν τὸ εἶγε σὲ καλὸ ν' ἀφήσῃ στὴ μνήμη τῶν ἀνθρώπων τὶς νεανικὲς τοῦ νῆκες ἀνέννηχτες ἀπὸ τὶς γεροντικὲς τοῦ χυλόπιττες. Ἐναν τέτοιον τύπο μᾶς ζωγραφίζει ὁ Ἀλκίφρων σὲ μιὰν ἐπιστολὴν του, γραμμένη τάχα ἀπὸ τὴ Λεόντιον, τὴν περίφημην ἐταῖρα, πρὸς τὴ φίλην τῆς τὴ Λάμια, τὴ νικήτρα τοῦ ἀνίκητου Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ. Γράφει ἡ Λεόντιον γιὰ τὸ γέρον ἐραστήν της, ὅτι «οὕδεν δυσάρεστοτερον μεῖο ακιευομένου προσβύτου». Καὶ συνεχίζοντας μᾶς τὸν στολίζει, ὅπως μερικὸς αἰῶνες ἀργότερα ἡ ὁραία κροσὴ τὸν ἄμοιρον Baudelaire. Τὸν ἔχει τόσο βαρεθῇ! «Μὰ τὴν Ἀφροδίτην», γράφει «εἰ Ἀδωνίς ἦν ἡδὴ ἐγγὺς ὀγδοήκοντα γεγονὼς ἔτη, οὐκ ἂν αὐτοῦ ἦνεσχόμην φθειρωτός καὶ φιλονοσοῦντος καὶ καταπεπιλημένον εὐμάλα πόκους, ἀντὶ πέλων». Καὶ δὲν ἀρκεῖ ποῦ ὁ γέρον φίλος τῆς φορεῖ ἀντισκοῦφο ἀκατέργαστα μαλλιά—πόκους. Σωκρατίζει! Εἰρωνεύεται! Καὶ ἔχει τόσο

ξεμωραθῇ ποῦ γὰρ νὰ μὴ διαφέρει στὸ τίποτα ἀπὸ τὸν Σωκράτη φωνάζει Ξανθίππη τῇ Λεόντιον καὶ σὲ κάποιον. Πυθοκλέα ἔχει δώσει τ' ὄνομα καὶ τῇ θέσῃ τοῦ Ἀλκιβιάδου. Ὁρισμένως ἂν ὁ Ἀλκίφρων ἠθελε νὰ μᾶς παρουσιάσῃ τῇ Λεόντιον σοφή, μιὰν ἀπὸ τὶς precieuses τοῦ Μολιέρου, θὰ ἔβαζε στὸ στόμα της τὰ λόγια τοῦ Σωκράτους: « ἐ ν ἔ τ ε σ ι ν ἑ β δ ο μ ῆ κ ο ν τ α ο ὗ δ ' ἄ ν ε ἷ ς λ ά θ ο ι μ ω ρ ὸ ς ὄ ν ». Καὶ ὁ γέρος φίλος της ἀπὸ καιρὸ τὰ εἶχε περάσει! Κοντὰ στ' ἄλλα καὶ ζηλιάρης. Ἡ Λεόντιον εἶχε κάποιον παιδικὸ φίλο, τὸν Τίμαρχο. Καὶ ἐκεῖνος τῆς ζητοῦσε νὰ μὴ τὸν βλέπῃ. Πῶς νὰ γίνῃ αὐτό; Ἐκεῖνη τραλαινότανε γιὰ τὸν μειρακιευόμενον γέροντα δὲν εἶχεν ὄρια. Νὰ μὴ βλέπῃ τὸν Τίμαρχο! — γράφει μὲ σπαραγμὸ στὴν πιστὴ φίλῃ της. Ἀπὸ κεῖνον ἓνα βράδυ, ξεχασμένη στὴν ἀγκάλῃ του, ἐδιδάχτηκε τὴν «πρώτην Ἀφροδίτην». Τῆς πήγαινε χίλια καλά. «ἀ λ λ ἄ» —καὶ ἄς μὴ συγκινηθῇ ὁ εὐαίσθητος ἀναγνώστης μου, ποῦ ὁ στεριοθεμέλιωτος ἔρωτάς του βασιτέται μὲ τὰ δῶρα — « τ ἄ μ ι κ ρ ὸ τ α τ α π ρ ο λ α μ β ἄ ν ε ι τ ἄ ς ὄ ρ α ς , ἵ ν α μ η δ ε ἷ ς φ θ ἄ σ η μ ῇ γ ε υ σ ἄ μ ε ν ο ς ».

* *
Ἀπειρες ὁμορφες σελίδες μᾶς χαρίζει ὁ Ἀλκίφρων, ὁ καλύτερος ἀρχαῖος ἐπιστολογράφος. Μὲ τὸ ἄβρό του γράφημα, τὸ γλυκὸ καὶ χαριτωμένο καὶ περὶτεχνο

μᾶς ζωγραφίζει σὲ πλαστὲς ἐπιστολὰς τὸν ἰδιωτικὸ καὶ ἑξῶρα τὸν ἐρωτικὸ βίον μὲ ὑποθέσεις παρμένες ἀπὸ τὴν ἄττικὴ καὶ τὴ νέα κωμωδία. Εἶναι κοῖμα ποῦ γιὰ τὴ ζωὴ του δὲν ξαίρουμε τίποτα — ἀκόμα καὶ γιὰ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀκμῆς του ἀκριβῶς. Οἱ εἰκασμοὶ τῶν Φιλολόγων τὸν φέρουνε λίγο πιὸ ὕστερα ἀπὸ τὸν Λουκιανό, ὅχι ἀργότερα ἀπὸ τὴν τρίτη ἑκατονταετηρίδα. Τώρα ἔχε σβήσει πιά ἀπὸ καιρὸ ἡ ἡρωικὴ ἐποχὴ τῶν Ἑλλήνων, ποῦ λύτρωνε τὴν τραγικὴ τοῦ Νίτσε ψυχὴ. Ἡ Κασταλία ἀνῆκει σὲ νέους Ἀπόλλωνας. Καὶ ἡ λαλέουσα παγὰ ποτίζει τὰ σμιλευτὰ ἐπιγράμματα τοῦ Ρουφίνου, τὸν ἐρωτισμὸ τοῦ Μελεάγρου, τὴν Κόμη τῆς Βερενίκης τοῦ Καλλιμάχου. Καὶ ὁ ἐπιστολογράφος μας ζῇ στὸν κόσμον τοῦ ἑλληνιστικοῦ πολιτισμοῦ, στὸ πλαίσιο τοῦ ἐρωτισμοῦ καὶ τῆς ἀνησυχίας. Οἱ Θυμόσοφοι καὶ οἱ δειπνοσοφισταὶ θὰ συζητοῦν ἐκεῖ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς κοντὰ σ' ἓνα γαργαλιστικὸ φαγητὸ καρυκευμένο μὲ γλῶσσες ἀηδονιοῦ. Θὰ πνίγουνε τὴν ἀνία τους στὸ ρούφηγμα ἐνὸς ἑξέχαιλου ποτηριοῦ. Καὶ θὰ ζητοῦνε τὴ λύτρωση ἀπὸ τὶς ἀνησυχίες τους στὰ ἀβυσσαλέα μάτια ἐνὸς αἰσθητικοῦ κοριτσιοῦ. «Ἐνα ὥραϊο πρᾶγμα εἶναι μία αἰώνια χαρὰ» — εἶπεν ὁ πλαστικὸς Keats.

Ε. Π. Φωτιάδης.

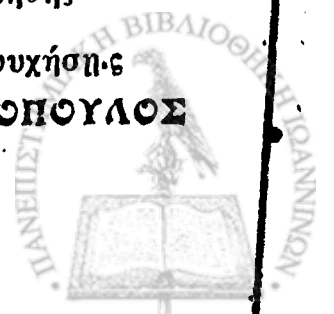
(Σημ. Τὴν πρώτην ἐπιστολὴ πολλοὶ τὴ νομίζουνε τοῦ ψευδαλκίφρονος).

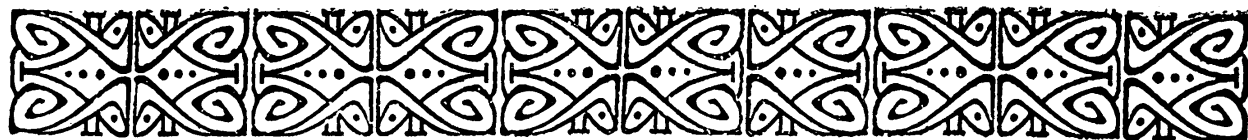
Η ΑΛΗΘΕΙΑ

Τὴν Ἀλήθεια δὲν τὴν βρῖσκεῖς πεταμένη μὲς στὸ δρόμο.
— Ποιὸς πετάζει τὰ διαμάντια, ποιὸς τρελλὸς μὲς στὰ σκουπίδια; —
Τὴ σκιότης σκλαβωμένη στὸν ἀγέλαστο τὸ Νόμο,
τόνομά της χαραγμένο θὰ τὸ βρῇς στὰ δαχτυλίδια
τῆς Ζωῆς καὶ τῆς Ἀγάπης καὶ τοῦ Πόνου, τόσο μόνο.

Πεῖς πολλὰ μὴν περιμένης, πεῖς πολλὰ νὰ μὴ ζητήσης.
ἀπ' τὴ Σίβυλλα ποῦ στέκει μπρὸς στῆς ἄβυσσος τῇ θύρᾳ
Γιατὶ τάνθη ποῦ δὲν ξέρεις, δὲν μπορεῖς νὰ τὰ ρωτήσης
ποῦθε πήρανε τὴ χάρη, ποῦ τὰ βρῇκανε τὰ μύρα
ποῦ σκορπᾶν καὶ σοῦ γλυκαίνουν τὴ ζωὴ — πρὶν ξεψυχήσης.

ΤΑΚΗΣ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΕΡΤΑΤΗ ΘΥΣΙΑ (*)

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ

† Γ. ΠΕΛΛΕΡΕΝ

Σ Κ Η Ν Η Ζ.

(Μπαίνει ἡ Λουΐζα)

(Γυναίκα ὥραια, νέα, ντυμένη μ' ἔνα μαῦρο φόρεμα καπέλλο μαῦρο μὲ πλατειὰ μπῶρ, μὲ μιὰ μαύρη μεταξωτὴ κάππ—φορεῖ μικρὸ μαῦρο φιογκὰ κι στὸ κολλάρο τῆς ἄσπρης μπλούζας τῆς. Μόλις περάσῃ τὸ κατῶφλι τῆς θύρας τοῦ βάνου, ὁρμᾷ κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Μᾶρκον, ὅστις μ' ἔσταν ῥωμένα χέρια τὴν περιμένει στὸ μέσον τῆς σκηνῆς, τὸν ἀρπάζει στὰ χέρια, σφίγγεται ἐπάνω του, χώνει σχεδὸν τὸ πρόσωπό της στὸ πρόσωπό του)

Λουΐζα.—Γιατὶ φεύγεις;

Μᾶρκος.—Για νὰ μὴ σκοτωθῶ.

Λουΐζα.—Νὰ σκοτωθῆς; Γιατὶ;

Μᾶρκος.—Γιατὶ δὲν θάηταν δυνατόν νὰ ζήσουμε πλέον μαζί. πρέπει νὰ τὸ εἴξωρες!

Λουΐζα.—(πειτάζουσα ἀπάνω σ' ἓνα κάθισμα τὴν κάππ της κι' ἐρχομένη σιμὰ του) Τὶ θέλεις νὰ εἰπῆς Μᾶρκο;

Μᾶρκος.—Ἀκουσε, Λουΐζα, πρέπει νὰ ὁμιλήσουμε ἄσπαρα καὶ νὰ συννενοηθοῦμε ἥσυχά. Γι' αὐτὸ ὅμως πρέπει νὰ μ' ἀκούσης ἥρεμα καὶ μ' ὅλη σου τὴν προσοχή—πιστεύεις ὅτι σ' ἀγάπησα;

Λουΐζα.—Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ τώρα, Μᾶρκο, μοῖροχται παραφροσύνη στὸ κεφάλι καὶ δὲν ξέρω πῶς νὰ τὰ ἐξηγήσω ὅλα αὐτά· γιατί θέλησες νὰ φύγῃς; Σήμερα ποῦναι ἡ ἡμέρα τῶν ἀρραβόνων μας;

Μᾶρκος. Ἡ εὐτυχία τῆς ἀγάπης μου

(συνέχεια καὶ τέλος)

δὲν σοῦ ἀρκοῦσε, Λουΐζα, κι' ἤθελες νὰ γενῆς γυναῖκα μου. Γνωρίζεις ὅτι πολὺν καιρὸν ἐναντιώθηκα σ' αὐτό—δίχως ποτὲ νὰ καταχρασθῶ τὴν φιλίαν τοῦ σπητιοῦ σου, εἶναι ἀλήθεια;

Λουΐζα.—Ναί.—

Μᾶρκος.—Τότε γιατί δὲν σ' ἔφθανε ἡ ἀγάπη μου, νὰ εἶσαι ἐρωμένη μου καὶ θέλησες νὰ γενῆς γυναῖκα μου!

Λουΐζα.—Στιγματισμένη ἤθελες, λοιπόν, νὰ ζῶ, Μᾶρκο στὴν πόλιν, ὥς μιὰ ἐρωμένη σου;

Μᾶρκος.—Ὡστε μονάχα γι' αὐτὸ τὸ στίγμα ὅλους τοὺς καιροὺς ἐδίσταζες;

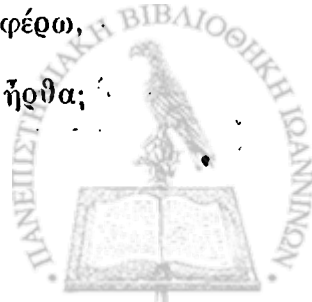
Λουΐζα.—Ναί.—

Μᾶρκος.—Ἄλλ' ἐγὼ σ' ἄφησα νὰ ἐννοήσης—εἶχαμε τόσα συχνομαλώματα—τόσα γράμματα τόσες μικροφιλονεικίες! Σ' ἄφησα νὰ ἐννοήσης, πῶς ἂν δὲν ἤθελες μεταξύ μας ἓναν κρυφὸν ἐλεύθερον ἔρωτα, δὲν ἤθελα οὔτε νὰ σὲ καταχρασθῶ μὲ ψεύτικους λόγους, οὔτε νὰ σὲ κρατῶ μ' ἀπατελὲς ὑποσχέσεις. Δὲν εἶναι ἀλήθεια Λουΐζα;

Λουΐζα.—Ἀλλὰ Θεέ μου, Μᾶρκο, τί εἶναι λοιπὸν ὅλοι αὐτοὶ οἱ προλογοὶ σου καὶ ὅλες αὐτὲς αἱ ἱστορίες σου; Ψὲς βράδυ, προηρὲς βράδυ εἴμεθα ἀγαπημένοι εὐτυχεῖς σὰν πανδρευμένοι. Τώρα τί εἶναι αὐτὰ ποῦ μοῦ λές;

Μᾶρκος.—Ὅχι. Δὲν εἴμεθα κι' οἱ δύο εὐτυχισμένοι. Ἐγὼ ἤμουν ἓνας δυστυχὴς ἐνθυμῆσαι—Ἐβόγγουσεν ἡ ψυχὴ μου, καὶ στέναζεν εἰς τὴν ἀγωνίαν της. Μ' ἐρωτοῦσες τί ἔχω. Καὶ σοῦ ἔλεγα ὑποφέρω, δὲν ἔπρεπε νάροθῃς!

Λουΐζα.—Ἐκαμα κακὰ ποῦ ἦρθα;

Μᾶρκος, μ' ἐλέγχεις;

Μᾶρκος.—Ναί· διότι ἔγινε σκάνδα-
λο ποῦ δὲν τὸ ἠθέλησα, οὔτε τὸ προὐκάλε-
σα ἐγὼ Λουΐζα, ἀκουσες— ἐξήτησες ἕνα
τετελεσμένον γεγονός καὶ μίαν λύσιν ἐκβια-
στικήν τοῦ γάμου μας.

Λουΐζα.—Διότι σ' ἀγαπαῖς!

Μᾶρκος.—Ὁχι.

Λουΐζα.—Δὲν σ' ἀγαποῦσα λοιπόν;
Ἀχάριστε!

Μᾶρκος.—Ὁχι. (ἐξάπτεται) Θυμή-
σου τὸ καλοκαίρι, τὴν τράβηξα πέρασέ! Θυμή-
σου ὅτι κινδύνεψα νὰ χάσω καὶ τὴ ζωὴ
μου καὶ τὸ μυαλό μου, θυμήσου τὴ φρι-
κτὴ ἀρρώστια τράβηξα— μῆνες σὺν κρεβ-
βάτι τῆς ἀγωνίας. Πρώτησες ποτὲ τὰχα
γιατὶ;

Λουΐζα.—Δὲν ξέρω.—

Μᾶρκος.—(μὲ πᾶθος ἀλλὰ πονεμέ-
να) Τῶξερές! τῶξερές. Εἴξευρες ὅτι σ'
ἀγαποῦσα τρελλὰ, ὅτι εἶχα χάσει τὸν
νοῦν μου πλέον γιὰ σένα. Κι' ὅσο ἤθε-
λα νὰ κλεισθῶ σὺν πᾶθος μου μὲ τὸν ἑαυ-
τόν μου, νὰ τὸ θάψω μέσα μου, νὰ φύγω
ἀπ' ἐδῶ, νὰ σὲ λησμονήσω— κι' ἄρχισα
νὰ κόβω κάθε σχέσιν μὲ τὸ σπῆτι σας
καὶ τὸν ἀδελφό σου, ἐσὺ ἐξήτησες μὲ κά-
θε τρόπον νὰ διπλασιάσῃς τὰς φλόγες
καὶ τὰς ἀγωνίες ποῦ θὰ μᾶς κατέτρωγαν
(μὲ χαμηλοτέραν φωνὴν καὶ κυττών-
τας τὴν σὺν μάτια) Εἶναι ψέμματα ὅτι
ἔφυγες τότε τὰχα γιὰ τὴν προτείνουσαν
τὰχα γιὰ δουλειές σου;

Λουΐζα.—(κἀτωχρος) Τί θέλεις
νὰ πῇς;

Μᾶρκος.—Ἐξήτησες μονάχα τὴν
καρδιά τὴν ἰδικήν μου νὰ τρελλάνῃς. Νὰ
μοῦ ἐξερεθίσῃς τὴν ζηλοτυπίαν, τὴν ἀγω-
νίαν.— νὰ μὲ βιάσῃς σὺν γάμον μας
ποῦ ἐζητοῦσες. Αὐτὸ δὲν τὸ κατώρθωσες.

Ἀλλὰ κατώρθωσες καὶ ἄλλο. Ἦταν
ἡ θλίψις μου τόση ποῦ κινδύνεψα νὰ πε-
θάνω.

Λουΐζα.—Ἐκαμα ἄσχημα γιατί σ' ἀ-
γαποῦσα κι' ἤθελα νὰ γενῇς δικός μου;

Μᾶρκος.—Κι' ὅταν ἔλαβες τὸ τελευ-
ταῖο μου γράμμα, ποῦ σοῦ ἔγραψα ἐκεῖ
κάτω διὰ μὴ πορθεῖς νὰ θεωρῇς πλέον ὡς κα-

ποῖον περαστικὴν ἐφήμερον τὴν γνωσιμί-
αν μας—τί ἔκαμες;

Λουΐζα.—Ἐπέστρεψα ἐδῶ.

Μᾶρκος.—Πότε;

Λουΐζα.—(ταραγμένα) Ὑστερα ἀ-
πὸ λίγον καιρό.

Μᾶρκος.—Ὑστερα ἀπὸ ἕνα μῆνα.—
Λίγες μέρες ἂν καλὰ θυμᾶμαι. Ὑστερα ἀ-
πὸ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Καράλη ἀπὸ ἐ-
κεῖ.—

Λουΐζα.—(μὲ ταραχὴν ἀλλὰ συγ-
κρατούμενην) Θυμᾶμαι.... ἀλήθεια— ὁ
κ. Καράλης ἦρθε λίγες μέρες πρωτίτερα
— Ἀλλὰ τί σχέσιν ἔχουν ὅλα αὐτὰ Μᾶρκο
μὲ τὴν ἀγωνίαν ποῦ εὐρίσκομαι τώρα;
Ἐσὺ θέλεις νὰ φύγῃς. Γιατὶ θέλεις νὰ
φύγῃς;

Μᾶρκος.—Γιατὶ δὲν μπορῇς οὔτε γυ-
ναικα, οὔτε ἀρραβωνιαστικιά μου νὰ γί-
γῃς.

Λουΐζα.—(ἀναπηδῶσα) Α!

Μᾶρκος.—(κυτώντα! τὴν σὺν μά-
τια)

Λουΐζα.—Κι' ἐγὼ ποῦ σ' ἀγαπῶ
Ἐγὼ ποῦ ἐθυσιάσα γιὰ σένα ὅλα, ὅλα—
καὶ τὴν τιμὴν μου; Ἐσαι λοιπόν ἕνας
ψεύστης, ἕνας ἄθλιος; μοῦ λές ἕνα τέτοιο
πᾶγμα τὸ πρῶτ' μιᾶς νυχτεῖδας, ποῦ ἤ-
μουν δική σου; θέλεις ἂ μὲ ἐγκαταλεί-
ψῃς—ἔ;

Μᾶρκος.—Ἀκουσε Λουΐζα. Ἐγὼ ὑ-
πέφερα πρωτίτερα πολὺ, ὥστε λοιπόν
καὶ ἡρεμος καὶ ἀποφασισμένος νὰ εἶμαι.
Ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ βγῶ ἀπ' ἐδῶ μέσα,
δίχως νὰ ἰδῇ; καὶ οὐδὲν δίκαια φεύγω
καὶ δίκαια κάνω.—Ἀκουσες λοιπόν, Ἐ-
γύρισες ἀπὸ τὴν προτείνουσα κι' ὕστερα
ἀπὸ τὸ γράμμα μου ἐκεῖνο, ἔπρεπε νὰ
μοῦ σεβασθῇς καὶ τὴ γαλήνη τῆς καρδιᾶ;
μου καὶ τὴν ἀγάπην μου. Ἦταν τόσκι λό-
γοι!... Ἀλλὰ σὺ τότε ἀκριβῶς, ἦμα ἡρ-
θες ἐδῶ θέλησες διπλοῦτερα νὰ μὲ ξετρελ-
λάνεις. Ἀπλῶσες ὁλόγουρά μου ἕνα θανα-
τηφόρο, σαγηνευτικόν, ἀκαταμάχητο δίχτυ.
Ὅπου θὰ πῆγαινα, ἦσουν μπροστά μου.
Σ' ὅποιο σιμόνι θάμπαινα θὰ σ' εἴρισκα.
Σ' ὅποιον χορὸν νὰ πλησίαζα ἦσουν ἐσὺ
πρώτη, δίχως τίποτε νὰ στοχάζεσαι, τίπο

τὰ νὰ προσέχης, μοῦ ἀρπαζες σχεδὸν διὰ τῆς βίας ἕναν πρῶτο χιρὸ. Μοῦ ἔοφιγγες τὰ χέρια—μοῦ ἀφινες τὸ κορμί σου ἐπάνω μου—μοῦ ξετρέλλανες τὸ νοῦ καὶ τὸ κορμί. Κι' ὁμῶς πάλιν ἐγὼ καὶ τοῦν ἀκόμη εἶχα καὶ ἐντιμὴ καρδιὰ νὰ σοῦ λέω. Φεύγω μὴν ἐλπίζεις τίποτε ἀπὸ ἐμένα. Ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ πανδρευθῶ. Ἐβλεπα τὲς ψυχὲς μας ἀντίθετες—τὸν χαρα-τῆρα σου τόσον ἀντίθετον ἀπὸ τὸν δικόν μου—τόσον φιλόρεσκον! Τῷ ξερὸς ὅτι σὲ ὑποπιεὺ ὁμουν... Ἐοῦ ὁμῶς ἐννοοῦσες νὰ μὴ μ' ἀφήσης μιὰ στιγμή νὰ σκεφθῶ. — Ἀμὰ δὲν μὲ ἔβλεπες μοῦ ἔγραφες. Μόλις ἐλυτρωνόμουν ἀπὸ τὸ μεθυσικὸ δίχτυ τῶν ματιῶν σου, εἶχα ἰθὺς ἀποκατηφόρο μεθύσι τῶν γραμμῶν... νὰ μὴ ἡσυχάσῃ ποτέ ἡ ψυχὴ μου. ἔχασα τὸν νοῦν μου, τὴν ἐργασίαν μου τὴς ἀντολίας μου—ὄλα! κι' ὁμῶς καὶ πάλιν ἀγωνιζόμενον νὰ γλυτώσω καὶ σένα καὶ μένα—κι' εἶχα τὸ θάρρος νὰ σ' ἀποφεύγω. Λέγε μου ὁμιλῶ ἀλήθεια ἢ ὄχι;

Λου'ί'ζα. — Ἦσουν πάντοτε ἕνας ἐγωϊστῆς, ἄδικα ζηλότυπος...

Μᾶρκος. — (μὲ πένθιμον μειδίαμο) Ναι;... Τώρα τελευταία σου εἶπα ὅτι θὰ φύγω ὁριστικὰ ἀπ' ἐδῶ, γιὰ νὰ χωρστοῦμι; μιὰ γιὰ πάντα. Τότε ἐξήγησες νὰ μ' ἰδῆς ἐντελῶς μονάχον κι' ἤρθες ἐδῶ μιὰ νύχτα...

Λου'ί'ζα. — (κοιτοῦσα τὸ κεφάλι στὰ χέρια τῆς) Κι' ἔγινε δική σου! Κι' ἔκαμα τὴν ὑπερητάτη, θυσιὰ πῶχει νὰ δῶ σὴ μιὰ γυναῖκα π' ἀγαπάει — σοῦ δόθη κα...

Μᾶρκος. — (ἐντονα, σφραγίζοντας τὸ στήμα τῆς μὲ τὸ χέρι του) Σῶπα!

Λου'ί'ζα. — Γιὰτὶ σοῦ ἀρνήθηκα τίποτες;

Μᾶρκος. — Δυστυχῶς καὶ γιὰ τοῦς δυὸ μας ὄχι— Διότι καὶ γιὰ μένα ἐστάθη ἀδύνατον πλέον κι' ἔξω ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινον νόμον ν' ἀγωνισθῶ καὶ νὰ, σοῦ ἀντισταθῶ περισσότερον.

Λου'ί'ζα. — Καὶ τώρα θέλεις νὰ φύγῃς; Καὶ σὲ σπῆτι μου ποῦ πέφτει ἡ δυστυχία καὶ ἀτιμία; Τὸ σκάδαλον ἐβούξε. Ὁ

ἀρραβῶνας τῆς Μαρίας διελύθη... δὲν συλλογιέσαι λοιπὸν ἐμένα ποῦ μὲ στιγματίζει σήμερα, ἡμέρα τῶν ἀρραβῶνων μας;

Μᾶρκος. — Τὸ στίγμα φοβᾶσαι;

Λου'ί'ζα. — μήπως εἶναι μικρὸ;

Μᾶρκος. — (ἐπίσημα) Ἀλλὰ τότες ἐγὼ, Λου'ί'ζα, γιὰτὶ νὰ καλύψω τὸ στίγμα τὸ ἰδικόν σου, γιὰ τὸ ὁποῖον ἐγὼ δὲν σ' ἐβίασα, μ' ἕνα στίγμα ἰδικόν μου τὸ ὁποῖον ἐν γνῶσει θ' ἀναλάβω;

Λου'ί'ζα. — Τὸ στίγμα ὅα ἤρθα σπῆτι σου;

Μᾶρκος. — (ἤσυχα τραχεῖά) Ὁχι, (παῦσις) Ἀλλὰ ὅτι ἐδέχθης στὸ δωμάτιό σου τὸν Καράλη κάποτες...

Λου'ί'ζα. — Ἀ! Ἐγώ; Ἐγώ; Πότε; (νευρικῶς) Ὁχι. Αὐτὸ εἶναι ἕνα ψέμμα (δυνατώτερα) εἶναι ἕνα ψέμμα, Μᾶρκο!

Μᾶρκος. — Ἐκαίμεις θυσιάν τότες. — Ἀλλ' ὁ Καράλης δὲν εἶχε κἄν ἰδέαν γιὰ σχέσεις ἄλλες ἔξω ἀπὸ περαστικές...

Λου'ί'ζα. — (μ' ἀγωνίαν καὶ χαμηλότερα τώρα) Μᾶρκο, γιὰτὶ μὲ βρίζεις;

Μᾶρκος. — Κι' ἄμα εἶδες ὅτι σβύνει κι' ἡ ὑπόθεσις Καράλη, ξαναγύρισες σὲ μένα. — Λου'ί'ζα, τώρα θέλεις νὰ πάρω τὸ στίγμα σου ἐγὼ γιὰ νὰ μὴ στιγματισθῇς ἐσύ;...

Λου'ί'ζα. — (μ' ἱκετευτικὴν ἀγωνίαν) Ἀλλὰ εἶναι ψέμμα αὐτὸ Μᾶρκο! Ψέμμα—σ' δοκίζομαι πῶς σ' ἀγαπῶ! Σ' ἀγαπῶ! — εἶναι κρῖμα νὰ μοῦ φέρεσαι ἐτοῖ! — Σ' ἀγαπῶ... εἶναι ψέμμα αὐτὸ ποῦ μοῦ λές.

Μᾶρκος. — Ψέμμα;

Λου'ί'ζα. — (ὡς ἐκνευριζομένη) Ψέμμα (χαϊδευτικὰ—ἐξαλλα) Ὁχι ἐσένα ἀγαπῶ, ἐσένα Μᾶρκο!

Μᾶρκος. — εἶνε ψέμμα;

Λου'ί'ζα. — Ψέμμα! Σοῦ τ' δοκίζομαι Ὁ Μᾶρκος προχωρεῖ ἤσυχਾ κι' ἀργὰ ὡς τὸ παραπέτασμα τῆς θύρας καὶ φωνάζει)

Μᾶρκος. — Κύριε Στέλλιο Καράλη! (μπαίνει ὁ Καράλης καὶ παραπίσω στεκόμενος εἰς τὸ βάθος ὁ Λουκιανός.—)

Μᾶρκος. — Στὴ φίλτα ποῦ μᾶς ἐνώγει,

Στὸν τάφο τῆς μητέρά σου, ποῦ ξέρω δι-
τὴν ἀγαποῦσες τουφερά—Στέλλιο ἡ γυναι-
κα αὐτὴ ὑπῆρξε ἐρωμένη σου πέρνει:

Ἡ Λουίζα εἰς ἀναγώνιον ἐξαγρί-
ωσιν μὲ συνεσπασμένα τὰ χέρια κυτ-
τάει τὸν Κάραλην, σὰν κρεμασμένη
ἀπὸ τὰ μάτια καὶ τὰ χεῖλη του)

Καράλης.—σιγανὰ κι' ἤσουχα—
δίχως νὰ τὴν κυττάει πέρνει τὸν
Μάρκον ἀπὸ τὸν βραχίονα)

Πᾶμε, Μᾶρκο—(καὶ προχωρεῖ πρὸς
τὴν θύραν)

Λουίζα.—Ἀτιμε! γιατί τῶκαμες αὐ-
τό;

Καράλης.—Ἐλα Μᾶρκο πᾶμε

Λουίζα.—Ἀλλὰ ψεύδεται, Μᾶρκο—
μὴν τὸν πιστεύῃς! Αὐτὸς εἶναι μιὰ ψυχὴ
παραλυμένη δίχως κανένα ἄλλο καὶ δαίον.
(Ὁ Καράλης τὴν κυττάει καὶ μειδιᾷ
εἰρωνικῶς ἀλλὰ ὄχι χυδαῖα οὔτε μὲ
πρόστυχον ἔμφασιν) (στὸν Καράλη)
Λέγε, λέγε, ἂν εἶσαι τίμιος ἄνδρας, λέγε
εἶναι ἀλήθεια ἢ ψέμματα;

Καράλης.—Πᾶμε Μᾶρκο

Μᾶρκος.—Ὅχι κύτταξε! (βγάζει ἓνα
γράμμα) αὐτὸ εἶναι τὸ γράμμα ποῦ τοῦ
ἔγραψες ἡμεῖς ἔφυγε. Τέλειώνει (μὲ πι-
κρὸν χαμόγελο) μὲ τὴν φωνήν—«κι' ὁ-
μως ἔκαμα τὴν ὑπερτάτην θυσίαν γιὰ σέ-
να». Ὁ «σένα» αὐτὸς εἶναι ὁ Στέλλιος
Καράλης. Γιὰ μένα τί εἶχε μείνει;

(Ἡ Λουίζα, ἔκλυτη ὡς λιποθυ-
μῶσα ἀναγέρνει σ' ἓνα κάθισμα.
Ἐν ᾧ ἀκούεται δαιμονισμένα ὁ θό-
ρυβος τῆς μηχανῆς τοῦ αὐτοκινήτου
κάτω καὶ περνάει τὴ θύρα τοῦ βά-

θους ὁ σωφὲρ)

Σωφέρ.—Ἐτοιμο τό αὐτοκίνητο,
Κυρία...

Μᾶρκος.—(ἤσουχα) Πᾶμε, Στέλλιο.
Στὸ Λουκιανὸ ποῦ ἔχει ἀνασηκώσει
τὸ παραπέτασμα καὶ στέκει σ' ὅλον
αὐτὸ τὸ διάστημα στὸ βάθος ἀμίλη-
τος) Λουκιανέ, περιποιήσου τὴν (πρὶν
βγῇ ἀπὸ τὸ βάθος) Μὲ συγχωρεῖς τῶ-
ρα; (βγαίνει μὲ τὸν Καράλη).—)

Λουκιανός.—(βυθισμένος εἰς σκέ-
ψεις μὲ τὰ παίζοντα μὲ τὰ χεῖλη του.
κυττώντας τὴν Λουίζαν μὰ στιγμῇ,
κουνώντας τὸ κεφάλι) Στὸ καλὸ!....

κ. Ἀνθιά.—(βλέποντας τὴν Λου-
ίζα Κόρη μου Λουίζα!

Λουκιανός.—Ἡσυχάστε, Κυρία. Τα-
ραγμένη εἶναι θὰ συνέλθῃ.

(ἀκούεται τ' αὐτοκίνητο ποῦ ξεκινᾷ
καὶ ξεμακρύνει)

Λουίζα.—(συνερχομένη) Ποῦν' ὁ
Μᾶρκος; Μητέρα! ἔφυγε; ἔφυγε;

κ. Ἀνθιά.—(μὲ τὸ χέρι στὸ μέτω-
πο, ἐν ᾧ ἡ Λουίζα ἔρχεται καὶ πέφ-
τει κλαίοντας στὸν ὦμο τῆς) Ἐφυ-
γε....

Λουκιανός.—Βλέπετε, Κυρία μου,
στὲς ἐρωτικὰς ἱστορίας δὲν πληρώνουν
μόνον οἱ ἔνοχοι. Περισσότερον πληρώ-
νουν οἱ ἀθῶοι ποῦ βρίσκονται σιμὰ στοὺς
ἐνόχους. Ἴσως γιατί ἐπιτρέπουν καὶ δὲν
προλαμβάνουν τὰ κακὰ αὐτὰς ἱστορίας....
Αὐτὸς ὁμως δίκαια ἔφυγε.....

Ἡ αὐλαία πέφτει, ἐν ᾧ ἡ Λουίζα,
εἶναι στηριγμένη στὸν ὦμο τῆς μητέ-
ρας τῆς καὶ κλαίει)

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΜΗΤΡΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΟΥ

Αἱ διάφοροι ὁργανώσεις αἱ ἀσχολούμεναι μὲ τὴν προστασίαν τῆς Μητρὸς καὶ τοῦ παιδιοῦ, ἀπεφάσισαν ὅπως συγκαλέσουν τὸ πρῶτον συνέδριον ἀπὸ ἀντιπροσώπων τοῦ ἔξω καὶ ἔσω Ἑλληνισμοῦ εἰς Ἀθήνας.

Ἐθεώρησαν δὲ τὸ ἔτος τοῦτο κατάλληλον διότι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς ἀνεξαρτησίας κατὰ τὸ ὅποιον ὅλος ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος προετοιμάζεται νὰ ἐπιδείξῃ ὅ,τι μέχρι σήμερον ἐπετέλεσε, θὰ ἦτο λυπηρὸν εἶναι ἡ κοινωνία δὲν ἀντελαμβάνετο, ὅτι διὰ νὰ ὀρθωθῇ τὸ ἔργον ποῦ μᾶς ἄφησαν οἱ Πρόγονοί μας, θὰ ἔπρεπε νὰ φροντίσωμεν πρῶτα πρῶτα διὰ τὴν μητέρα καὶ τὰ τέκνα της. Καὶ διὰ τούτο ἡ Ἑλληνὶς μητέρα ἡ ὁποία ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πάλην ἐκείνην ἡ ὁποία ἐγέννησε καὶ ἐμόρφωσεν ἡμᾶς, ἐκείνη ἡ ὁποία σήμερον σφυρηλατεῖ τὴν αὔριον, καὶ τὸ παιδί της ποῦ καλεῖται νὰ γίνῃ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα τῆς αὔριον, ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον τοῦ συνεδρίου.

Εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο ἔλαβον μέρος πλεῖστοι ὑγειονολόγοι ἱατροί, παιδαγωγοί, κοινωνιολόγοι, ὡς ἀντιπρόσωποι διαφόρων φιλανθρωπικῶν ὁργανώσεων, οἱ Δήμαρχοι διαφόρων Δήμων. Τὴν ἡμερὸν εὐτυχῶς πολὺ ἐπαξίως ἀντιπροσώπευσεν ὁ κ. Εὐάγγελος Παπᾶς ὑγειονομικὸς ἐπιθεωρητὴς Σχολείων, καὶ ἡ Κυρία Ἐλευθερία Γκάνιου τέως Πρόεδρος τοῦ Πατριωτικοῦ ἰδρυμάτος Ἰωαννίνων.

α.) ἡμέρα. Πρῶτη τὸν λόγον ἔλαβεν ἡ κ. Α. Κατσήγρα μὲ θέμα (εἰσήγησιν) πῶς θὰ πρὸς λάβωμεν τὴν ἀνάγκην τῆς περιθάλψεως τοῦ παιδιοῦ. Τὴν εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ σήμερα ἡ οἰκογένεια διὰ τὸ παιδί καὶ τί ὅχι; Εἶτα ἡ κ. Παπαφράγκου παιδαγωγὸς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ζυρίχης, μὲ θέμα πῶς θὰ βοηθήσωμεν τὴν οἰκογένειαν.

β.) ἡμέρα. Προστασία τοῦ βρέφους, μέχρι δύο ἐτῶν ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ὑπὸ τοῦ παιδίατρου Σ. Βέρα. Προστασία νηπίου ἀπὸ 2—6 ἐτῶν, ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ὑπὸ Ν. Σπυροπούλου ὑφηγητοῦ παιδιατρικῆς. Προστασία προσχολικῆς ἡλικίας, μέχρι ἔξ ἐτῶν, ἀπὸ ἀπόψεως κοινωνικῆς προνοίας ὑπὸ Κ. Στυλιανοπούλου παιδαγωγοῦ.

γ.) ἡμέρα. Προστασία Σχολικῆς ἡλικίας ἀπὸ 6—12 ἐτῶν ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ὑπὸ Σ. Λαμπαδαρίου παιδίατρου, καὶ Διευθυντοῦ Σχολικῆς ὑγιεινῆς Ὑπουργεῖου Παιδεί-

ας.

Προστασία μητρὸς καὶ παιδιοῦ ἀπὸ κοινωνιολογικῆς ἀπόψεως, καὶ τί μέτρα εἴδον νὰ ληφθῶσιν, ἰδίᾳ διὰ τὴν ὑπὸ κτηνὸν ἔχωσαν, ἣτις στερεῖται φιλανθρωπικῶν ὁργανώσεων ὑπὸ Εὐαγγέλλου Παπᾶ ὑγειονομικοῦ Σχ. ἐπιθεωρητοῦ Ἠπείρου. Προστασία Σχολικῆς ἡλικίας 6—12 ἐτῶν ἀπὸ ἀπόψεως κοινωνικῆς προνοίας καὶ ἐκπαιδευτικῆς ὑπὸ Κ. Παπαδημητρίου παιδαγωγοῦ διδάκτορος.—

δ.) ἡμέρα. Προστασία ἐφηβικῆς ἡλικίας 12—18 ἐτῶν ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ὑπὸ Π. Μητροπούλου παιδίατρου.

Προστασία ἐφηβικῆς ἡλικίας 12—18 ἐτῶν ἀπὸ κοινωνικῆς προνοίας καὶ ἐκπαιδευτικῆς ὑπὸ Γ. Παλαιολόγου παιδαγωγοῦ, Εἰσηγήσεις ἐπὶ θέματος συνεκπαιδεύσεως ὑπὸ Μ. Ἀμαράντου Δρ. παιδαγωγοῦ, μέλους τοῦ Ἐκπαιδ. καὶ Γνωμοδ. Συμβουλίου.

Προστασία ἐργαζομένων παιδιῶν ὑπὸ τῆς κ. Μ. Σβώλου.

ε.) ἡμέρα. Προστασία ἀνωμάλων παιδιῶν ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ὑπὸ Σ. Διαμαντοπούλου παιδίατρου. Προστασία ἀνωμάλων παιδιῶν ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Θεοδωρακοπούλου διευθυντοῦ τῶν φυλακῶν Ἀβέρωφ.

Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς ὑπὸ Σακελλαροπούλου παιδαγωγοῦ.

στ.) ἡμέρα. Ἀποδοχὴ προτάσεων ἐπιτροπῶν.

Δι' ἐκάστην συνεδρίασιν ἐξελέγεται εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἣτις μετὰ συζήτησιν ἐπὶ τῶν λεχθέντων θεμάτων θὰ ὑποβάλλῃ τὸ πόρισμα εἰς τὰ εἰδικὰ ὑπουργεῖα.

Τὸ συνέδριον διὰ τὰ ὅλως πρωτοφανῆ καὶ ἐπείγοντα ζητήματα αἵτινα συνεζήτησεν, ἐπροκάλεσεν ὅλως ἐξαιρετικὸν φαινόμενον, καὶ ἡ αἴθουσα τοῦ Παρνασοῦ, ἐνθα ἔλαβον χώραν αἱ συζητήσεις, ἦτο καθημερινῶς πλήρης διανοουμένων ἀνθρώπων, οἵτινες μετ' ἐνδιαιφροντος, παρηκολούθουν τὰς εἰσηγήσεις.

Ὅλως ἰδιαιτέρως ἡμεῖς οἱ Ἠπειρώται εἰμεθα ἐνθουσιασμένοι διὰ τὴν ἀξιοπρεπῆ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Ἠπείρου διὰ τὸ λεπτὸν θέμα ὅπερ ἐχειρίσθη ὁ κ. Εὐάγγελος Παπᾶς μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λεπτότητος.

Ἀθήνα.—Ὀκτώβριος.

ΠΑΝΟΣ ΦΑΝΤΗΣ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΝΑΤΑΣ

Κατὰ τὸ δεύτερον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων προέπεμπεν εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν τὸν ἀρχαιότερον τῶν καθηγητῶν τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς, τὸν Ἰωάννην Κανάταν, εἰς τὸν ὁποῖον ὠφείλουν τὴν διαπαιδαγώγησίν των, καὶ τὰ θεμέλια τῶν γνώσεών των, ὁλόκληροι τῆς Ἠλείρου γενεαί!.

Ὁ ἀείμνηστος Ἰωάννης Κανάτας ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ ἔτος 1863. Τὴν γυμνασιακὴν του μόρφωσιν διήνυσεν εἰς τὴν Ζωσιμαίαν Σχολὴν ὑπὸ τοὺς σοφωτάτους τῶν χρόνων ἐκείνων καθηγητάς, μεθ' ὃ ἐφοίτησεν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις φιλοσοφικὴν σχολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, καὶ διωρίσθη καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου τῆς Γεραρᾶς Ζωσιμαίας Σχολῆς, ὅπου ἐδίδαξεν ἐπέκεινα τῶν 35 ἐτῶν.

Ἡ μετὰ τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα τοῦ 1912 ἐκπαιδευτικὴ ἀφομοίωσις ἐτοποθέτησεν αὐτὸν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Ζωσιμαίας, ἔνθα ἠργάσθη μέχρι τοῦ 1925, ὁπότε παθὼν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, ἀπεσύρθη ἐξ αὐτῆς. Ὁ ἄοκνος ζῆλός του, ἡ παροιμιώδης ἐπιμέλειά του, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του, δι' ἣν εἶχον διακριθῇ ἅπαντες οἱ παλαιοὶ τῆς Ζωσιμαίας καθηγηταί, ἵνα καταστήσωσι ταύτην φάρον τηλαυγῆ, ἐξ ἧς ἐξεχύνοντο τὰ Ἑ λ λ η ν ι κ ᾶ Γ ρ ᾶ μ μ α τ α, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία, πανταχοῦ τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ, ἡ φιλοτιμία του, ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ ἔργον του, οἱ μνηλίοι τρόποι του, ὁ εὐθύς χαρακτήρ του, καὶ ἡ ἐπιμελημένη ἀνατροφή του, ἐκίνησαν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν ὁλοκρήρου τῆς κοινωνίας τῶν Ἰωαννιτῶν.

Ὅσοι ἀπὸ τεσσαρρακονταετίης διήλσον τῶν ἐδωλίων τῆς Ζωσιμαίας εἰς αὐτὸν ὀφείλουν τὰς βάσεις τῆς παραιτέρω μορφώσεώς των.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ εἰς Κύριον ἀποδημησας παλαιὸς τῆς γεραρᾶς Ζωσιμαίας Καθηγητῆς Ἰ ω ᾶ ν ν η ς Κ α ν ᾶ τ α ς. Δι' ὃ καὶ ἡ πόλις δικαίως ἐτίμησεν αὐτὸν καὶ σύμπαν τὸ καθηγητικὸν σῶμα ἀπάντων τῶν σχολείων τῆς πόλεως παρηκολούθησε τὴν κηδείαν του καὶ κατετέθεισε ἐπὶ τῆς σοροῦ αὐτοῦ τὸν ὀφειλόμενον τῆς εὐγνωμοσύνης στέφανον πρὸς τὸν ἐπὶ 35 ὁλόκληρα ἔτη προσενεγκόντα τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐν τῇ γεραρᾷ Ζωσιμαίᾳ, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑγείαν αὐτοῦ εἰς τὸν βωμὸν τοῦ καθήκοντος. Ἡ « Ἑ λ λ ο π ί α » οἱ διευδυνταὶ τῆς ὁποιᾶς, ὡς καὶ τόσοι ἄλλοι πολλὰ εἰς τὸν ἐκλιπόντα καθηγητὴν ὀφείλουσι, ἄληστον θὰ διατηρήσῃ τὴν μνήμην αὐτοῦ, καὶ ἀποδίδουσα τὸν ὑστατον χαίρετισμὸν πρὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εὐχεται, ἵνα πάντες οἱ νέοι συνάδελφοί του μιμῶνται καὶ τὰς ὁμολωγουμένας ἀρετὰς τῶν παλαιμάχων τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας σκαπανέων.

ΜΙΑ ΠΟΛΥ ΑΠΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ήταν απόψε πώφυγες για πάντα αγαπημένη
Πούδα τις γέριες ιτιές τὸ δρόμο σου νὰ κλείνουν,
Ήταν απόψε πώφυγες.... Μὲ τὴν καρδιά θλιμμένη
τάγαπημένα βήματα ἄκουγα ἄργα νὰ σβύνουν....

Σ' εἶχα ἀγαπήσει—νᾶξερές—ὅσο ποτὲ καμμιὰ....
Καὶ σὺ τὴ φλόγα μου ἔννοιωσες—τὸ ξέρω τὴ μεγάλη!..
Μὰ ἦταν κι' οἱ δυό μας οἱ καρδιές περήφανες κι' ἡ μιὰ
Δὲ θᾶλεγε τὸ μυστικό, τὸ φλογερὸ στὴν ἄλλη.

Τὰ χέριά ἐδώσαμε σὰν δυὸ φίλοι παλιοί, πιστοί!..
Μὰ γιὰ τὴν τόση ἀγάπη, μας τὴν ἄμοιρη χαρὰ μου
Λέξη δὲν εἶπαμε οὔτε μιὰ.... Ὡς τὴ στερνὴ στιγμή
τὸ χέρι σου δὲν ἔτρεμε, δὲ λῆγισε ἡ ματιά μου.

Κι' ἦοθε τὸ βράδυ πώφυγες κι' Ἐσὺ καὶ τ' ὄνειρό μας,
Κι' ἦταν ὁ πόνος μου πλατύς, θανέβαινε ὡς τ' ἀστέρια....
Βουβοὶ κι' οἱ δυὸ, ὑπερήφανοι, κλειστοὶ στὸν ἑαυτὸ μας,
τὴν εὐτυχία ἀφήναμε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια....

(1930)

Σ. Μ.

(* Τὸ ἀνωτέρω ποίημα ὡς καὶ εἰς τὰ προηγούμενα τεύχη δημοσιευθέντα μὲ τὰ ἀρχικά Σ. Μ. ἀνήκουν εἰς τὸν πολὺκλαυστον Σπύρον Μπάρκαν, ποὺ ἀπέθανε τὴν 26ην Ὀκτωβρίου 1930, κατόπιν προσβολῆς ὑπὸ ὀξείας ἀδυσωπότητος νόσου.

Ὁ Σπύρος Μπάρκας ἦτο ἐξαιρετικὴ διάνοια. Χάρης εἰς τὴν ἰδιοφυΐαν του ἐν τοῖς Μαθηματικοῖς κατώρθωσε μόλις εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν νὰ γίνῃ « membre titulaire » τῆς Γαλλικῆς Ἀστρονομικῆς Ἑταιρείας, καθὼς καὶ τῆς κατὰ τὸ 1928 ἐν Ἑλλάδι συσταθείσης τοιαύτης. Ἐκτὸς τῆς ἰδιαιτέρας κλίσεως εἰς τὴν Ἀστρονομίαν, βαθύτατα ἐσπούζε τὴν Μηχανικὴν, διατρέχων τὸ 3ον ἔτος τοῦ Πολυτεχνείου. Ἡ πρακτικὴ Ἐπιστήμη δὲν τὸν παρεκώλυε καθόλου ν' ἀσχολῇται καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν, τὰ δὲ ποιήματά του ἐδειναν μίαν πλουσίαν ποιητικὴν φλέβα (πρῶτος ὁ ὁποῖος τὰ εἴξευρε καὶ τὰ ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν « Ἡπειρον » ἦτο ὁ Πελλερὲν). Γενικῶς ὁ Σπύρος Μπάρκας, δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἀν εἶπη κανεῖς, ὅτι ἦτο enfant du genie. Ἡ « Ἑλλοπία », τῆς ὁποίας ὁ μεταστάς ἦτο πεφιλημένος συνεργάτης, ἐκ τῶν πρώτων, ποὺ ὑπεβοήθησαν τὴν ἰδρυσίν της προσέτι δὲ φίλος πολὺτιμος καὶ ἀδελφικός, χύνει θερμὸν δάκρυ ἐπὶ τοῦ νωποῦ του τάφου, εἰς δὲ τὴν ἱκογένειάν του διαβιβάζει τὰ θερμά της συλλυπητήρια).

Κ Α Θ Ε Μ Η Ν Α

Ν Ε Α Β Ι Β Λ Ι Α

«Νεοελληνική λογοτεχνία»

ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

Ο κ. 'Ηλ. Βουτιερίδης ἔλαβε ἓνα μικρὸ βιβλίον, ὅπου κάμει μιὰ σύντομη σκιαγράφου τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ 10)ο καὶ 11)ο αἰῶνα μ. χ. καὶ φθάνοντας εἰς τὰς ἡμέρας μας.

Γιὰ τὰ ἐπίμεμπτα μέρη κάθε κριτικῆς ἐργασίας τοῦ κ. Βουτιερίδου δὲν εἶναι κἂν ἄξιο νὰ γίνεται λόγος καὶ νὰ παροβλεπῇται ἡ οὐσία, γιατί ὁ κ. Βουτιερίδης εἶναι ὁ μόνος ἰσως, ποὺ ἀνέλαβε νὰ γνωρίσῃ πλατῆ τερα στοὺς ξένους τὴν ἱστορίαν τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας (βλ. Ἀὐτὸν Τόμον καὶ βὸν τόμον α'. τεῦχος) καὶ κατάφερε ἔτσι ν' ἀποφεύγουνται ἡ τρομερὲς παρεξηγήσεις ἀπὸ ξένους φιλέλληνας μὲν καὶ φιλοτίμους, ἀλλὰ οἱ ὅποιοι μὴν ἔχοντας ἄλλο πρόσφορο μέσο, ἀναγκάζονται νὰ γράφουν κριτικὰς γιὰ τὴ Νεοελληνικὴ λογοτεχνία, στηριζόμενοι πότε σ' ἐλεεινὰς ἡθογραφίας, ποὺ ἔτυχε γιὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο λόγο νὰ μεταφρασθοῦν σὲ ξένη γλῶσσα καὶ πότε στὰ τελευταῖα φύλλα τῶν μεγαλύτερων Ἀθηναϊκῶν περιοδικῶν, ποὺ βγαίνουν σχεδὸν πάντα μὲ τακτικὴ συνεργασία ὀρισμένου ἐκ τῶν προτέρων κύκλου συνεργατῶν. Δὲ θὰ ἄναιμε, λοιπὸν κανένα λόγον γιὰ τὸ ἐπίμεμπτον αὐτὸ σημεῖον τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Βουτιερίδου, εἰδὼν δὲν ἐβλέπαμε τὸ άτοπον, ποὺ θὰ δημιουργηθῇ, ἐφ' ὅσον ἡ μελέτη αὐτὴ θὰ μὴ μεταφορασμένη στὰ γερμανικὰ στὸ ξεχωριστὸ τεῦχος, ποὺ ἔβγαλε ἡ Prager Presse, θέλοντας νὰ παρουσιάσῃ τὰ Βαλκανικὰ κράτη μὲ ὅλα τὰ φανερώματα τῆς ζωῆς του. Γι' αὐτὸ ἔχουμε τὴν ἰδέαν, πῶς ἔπρεπε στὸ γενικὸν αὐτὸ ἱστορικὸν ἔκκασμα νὰ δίνη μιὰ καλύτερη εἰκὼνα στοὺς ξένους. Ἀπόλυτον δίκην ἔχει ὁ κ. Ροδάς, ποὺ σημειώνει στὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» τὴν παράλειψιν τοῦ Τραυλιανῶν, τοῦ Σκίπτη καὶ μερικῶν ἄλλων ἀκόμη, ποὺ ἀντιπροσωπεύουν πολὺ καλύτερα ἀπὸ μερικοὺς ἄλλους μιὰ ὁλόκληρη ἐποχὴ τοῦ τόπου τῶν. Κι' ὅσο γιὰ τὴν παράλειψιν αὐτὴ εὐρύτερον λόγο ἔκανε ὁ κ. Ροδάς. Ἡμεῖς ὅμως ἔχουμε νὰ παρατηρήσωμε καὶ κάτι ἄλλο: Ἄν διαισθάνωμε ἀπὸ τὴν πρώτη ὥς τὴν τελευταία σελίδα ὁλόκληρον τὸ βιβλίον, δὲ θὰ βρῇ πουνθενὰ τὴ λέξιν «χρονογράφημα» μόνον ὅταν μιλήσῃ γιὰ τὸ Νιρβάναν, τὸν λέει «χρονογράφο» στὰς ἐφημερίδας» ἔτσι συμπληρωματικὰ καὶ μὲ συγκατάβασιν (κι' ἄς τ' ἀνύψωσιν σὲ λογοτεχνικὸν εἶδος καὶ ἄς τὸν λέ-

γῃ ὁ Παλαμᾶς «λαμπρὸν τῆς γύρω ζωῆς ζωγράφον» κι' ἄς μπῇκε ἴσως ἀπ' αὐτὸ καὶ μὸ νοστήν· Ἀκαδημία.) Δὲν ἔχουμε τὴν ἀξίωσιν ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ χρονογράφημα ὡς λογοτεχνικὸν εἶδος, ὅπως ἡμεῖς τὸ φανταζόμαστε, γιατί τότε ἔπρεπε νὰ μποῦν μοναδικοὶ ἀντιπρόσωποι πρῶτα ὁ Νιρβάνας κι' ὕστερα ὁ Πελλερὲν, ποὺ κατώρθωσαν ἀληθινὰ νὰ φθάσουν σὲ μιὰ «κλειστὴ φορμα» πραγματικοῦ χρονογραφήματος. Ἄς τὸ πάρουμε ὅμως σὰ μέσον, μὲ τὴ βοήθειαν τοῦ ὁποίου ῥελανσαρίστηκαν στὴν Ἑλλάδα ἡ ξένες ιδέαι, μὲ τὸ δροσερὸν διάλογον, τὴ χαριτωμένη ἀφήγησιν καὶ τὴ λεπτὴ παρατήρησιν. Κι' ὡς τέτοιο δὲν ἔπρεπε νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν ἐνὸς κριτικοῦ, ὅπως ὁ κ. Βουτιερίδης.

Errata

Σελ. 74. Ἀνάγν. Πανδαμάτωρ, ἀντὶ Πανδαμήτωρ.

Σελ. 80. (Ἀνάγν. Ποιοτικὴν ἄντὶ ποιητικὴν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κοινὸν Ἀλέξ. Μυλωνᾶν. Ἀθήνας. Ἐπιστολὴ καὶ συνδρομὴ ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Ἀναμένομεν συνεργασίαν.

Κοινὸν Βασίλ. Μελά. Ἀθήνας. Ἐπιστολὴ καὶ συνδρομὴ ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Διὰ τὸ ζήτημα τῶν στοιχείων φροντίζομεν, νὰ καλλιετερεύσωμεν, ὅσον τὸ δυνατόν τῆς ἐκδοσίν τοῦ περιοδικοῦ, καὶ ἐλπίζομεν νὰ τὸ ἐπιτύχωμεν.

Κοινὸν Νικολ. Γεωργιάδην. Ἀθήνας. Ἐπιστολὴ καὶ συνδρομὴ ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Τὰ πολὺν κολακευτικὰ λόγια σας μᾶς καθυποχρεώνουν.

Κοινὸν Γεωρ. Καλυδὸπουλον. Χανιά. Ἐπιστολὴ καὶ συνδρομὴ ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Ἀναμένομεν πραγματείαν διὰ προσελθὲς τεῦχος.

Κοινὸν Ν. Γ. Δόσιον. Παρίσι. Ἱστορικὸν χρονογράφημα, καὶ ἱστορικὸν περὶ Ἀρτὸς ἀρθρον ἐλήφθησαν. Θὰ δημοσιευθοῦν, προσεχῶς.

Κοινὸν Στούπην. Κέρκυραν. Ἐπιστολὴ καὶ συνδρομὴ ἐλήφθησαν. Ἡ γυνὼν σὰς ὁρῶ. Εἰς τὰ προσεχῆ φύλλα τῆς Ἑλλοπίας θὰ ἀφιερῶσωμεν περισσοτέρας σελίδας διὰ τὰ Ἡπειρωτικὰ ἐν γένει ζητήματα.

Η «ΕΛΛΟΠΙΑ»

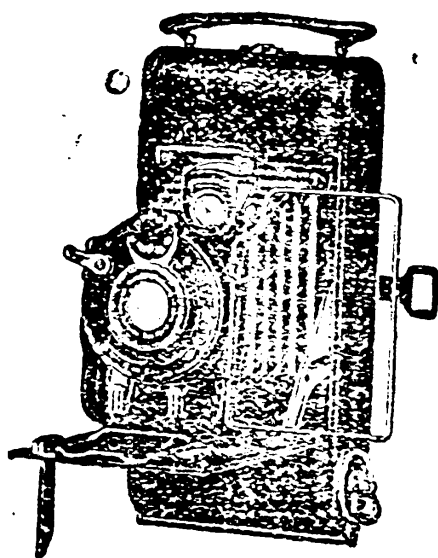
ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "Η ΑΣΤΡΑΠΗ",

ΓΕΩΡ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

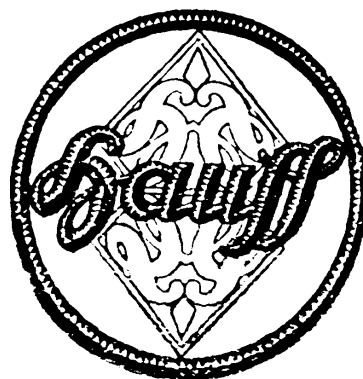

Ἐκτελοῦμεν ἀπάσας τὰς φωτογραφικὰς ἐργασίας μετ' ἐπιμελείας. Μεγεθύνσεις εἰς ὅλους τοὺς χρωματισμοὺς καὶ μεγέθη. Ἐξυπηρετοῦμεν προθύμως τοὺς ἐρασιτέχνας.

ΤΜΗΜΑ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

Διαθέτομεν τὰς καλλιτέ-
τερας φωτογρ. μηχανὰς
τοῦ Γερμανικοῦ οἴκου
"ORION", καὶ τ' ἀσυ-
ναγώνιστα εἰς τε τὴν ποι-
ότητα καὶ τιμὴν φιλμς
χάουρ.

Τιμαὶ ἀσυναγώνιστοι

